

Dadansoddi ar gyfer Polisi

Analysis for Policy

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

RHIF YMCHWIL CYMDEITHASOL:

65/2023

DYDDIAD CYHOEDDI:

14/06/2023

Atodiadau Adolygiad 24 mis o Gyflwyno Isafbris am Alcohol yng Nghymru

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg.

This document is also available in English.

OGI © Hawlfraint y Goron ISBN Digidol 978-1-83504-093-5

Adolygiad 24 mis o Gyflwyno Isafbris am Alcohol yng Nghymru

Wulf Livingston, Iolo Madoc-Jones, Andy Perkins, Katy Holloway, Marian Buhociu, Shannon Murray

Prifysgol Glyndŵr (Wrecsam)
Figure 8 Consultancy Services Ltd (Dundee)
Prifysgol De Cymru

**Atodiadau: Livingston, Madoc-Jones, Perkins, Holloway, Buhociu a Murray (2022).
Adolygiad 24 mis o Gyflwyno Isafbris am Alcohol yng Nghymru Caerdydd:
Llywodraeth Cymru, adroddiad GSR rhif 65/2023
Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/isafbris-am-alcohol-dadansoddi-cyfraniad>**

Safbwyntiau'r ymchwilydd yw'r rhai a fynegir yn yr adroddiad hwn, ac nid rhai Llywodraeth Cymru o reidrwydd.

I gael mwy o wybodaeth, cysylltwch â:
Janine Hale
Adran Ymchwil a Gwybodaeth Gymdeithasol
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ
E-bost: ymchwil.iechydagwasanaethaucymdeithasol@llyw.cymru

Atodiadau

Atodiadau

- 1.1 Trosolwg o lenyddiaeth: polisi alcohol
- 1.2 Trosolwg o lenyddiaeth: llunio polisi prisio
- 1.3 Trosolwg o lenyddiaeth: y diwydiant alcohol
- 1.4 Model Rhesymeg – enghreifftiau
- 1.5 Crynodeb o werthusiadau yng Nghymru: asiantaethau ac ymchwilyr
- 1.6 Crynodeb o werthusiadau yng Nghymru: amserlen ac adroddiadau
- 1.7 Crynodeb o werthusiadau yng Nghymru: adroddiadau
- 1.8 Marwolaethau sy'n gysylltiedig ag alcohol
- 1.9 Crynodeb o'r cyfweiliadau casglu data sylfaenol newydd
- 1.10 Enghreifftiau o ddata sylfaenol newydd
- 1.11 Crynodeb o astudiaethau'r Alban

1. Atodiad – 1.1 – Trosolwg o lenyddiaeth: polisi alcohol (2016-2023* yn unig)

Cyflwynir y tabl hwn mewn trefn gronolegol yn hytrach nag yn nhrefn yr wyddor er mwyn galluogi'r darllenwydd i gael gafael ar y deunydd diweddaraf yn haws

**Dyma ddeholiad sampl o ddeunydd a ddefnyddiwyd gan yr awduron. Mae deunydd arall o fewn a chyn y dyddiadau penodedig hefyd wedi cyfrannu at wahanol syniadau yn yr adroddiad.*

Blwyddyn Cyhoeddi	Awduron	Teitl/Pwnc	Ar gael yn
2023	Pettigrew, S.; Booth, L & Pinoh Gomes, A-C.	Public perceptions of responsibility for alcohol control actions by actor type in seven countries	Addictive Behaviors
2022	Holloway, K.; Buhociu, M.; Murray, S.; Livingston, W and Perkins, A	Aseu Effaith COVID-19 ac Effaith Gynnar Isafbris Alcohol ar y Boblogaeth Ehangach o Yfwyr	Llywodraeth Cymru
	Homes, J.; Buykx, P.; Perkins, A.; Hughes, J.; Livingston, <i>et al</i>	Evaluating the impact of Minimum Unit Pricing in Scotland on people who are drinking at harmful levels	Public Health Scotland
	Nicholls, J & Cairney, P.	Using policy theories to interpret public health case studies: the example of a minimum unit price for alcohol	Paul Cairney.wordpress
	Nicholls, J.; R. O'Donnell.; L. Mahon & Fitzgerald, N.	Give us the real tools to do our jobs': views of UK stakeholders on the role of a public health objective for alcohol licensing	(Journal of) Public Health
	Uusitalo, L <i>et al</i>	Changes in alcohol purchases from grocery stores after authorising the sale of stronger beverages: The case of the Finnish alcohol legislation reform in 2018	Nordic Studies Alcohol and Drugs
	World Health Organisation	No Place for cheap alcohol: The potential value of minimum pricing	World Health Organisation
2021	Boniface, S.; Atkinson, A.M.; Critchlow, N.; Jones, M.; Meadows, B & Severi, K.	UK alcohol marketing regulation is failing: a new approach is needed to prioritise protection for all	(Journal of) Drugs-Education Prevention and Policy

	Buhociu, M.; Holloway, K.; May, T.; Bennett, T.; Livingston, W. and Perkins, A.	Asesu effaith isafbris am alcohol ar boblogaeth ehangach o yfwyr: gwaelodlin	Llywodraeth Cymru
	Buykx, P.; Perkins, A.; Hughes, J.; Livingston, W <i>et al</i>	Impact of Minimum Unit Pricing among people who are alcohol dependent and accessing treatment services: Interim report: Structured interview data	Public Health Scotland
	Livingston, W.; Holloway, K., May, T., Buhociu, M., Madoc Jones, I and Perkins, A.	Adapting existing behaviour: perceptions of substance switching and implementation of minimum pricing for alcohol in Wales.	Nordic Studies on Alcohol and Drugs
	Organisation for Economic Co operation and Development (OECD)	Preventing Harmful Alcohol Use	Organisation for Economic Cooperation Development
	World Health Organisation	Making the WHO European region safer developments in alcohol control policies, 2010–2019.	World Health Organisation
2020	Beech, J.; Cooper, E.; Holmes, J & McKenna, H.	What role do taxes and regulation play in promoting better health?	KingsFund
	Griffith, R.; O’Connell, M & Smith, K.	Tackling heavy drinking through tax reform and minimum unit pricing	Institute for Fiscal Studies
	Livingston, W. Madoc-Jones, I and Perkins, A	The potential of Contribution Analysis to alcohol and other drug policy strategy evaluation: an applied example from Wales	(Journal of) Drugs, Education, Prevention and Policy
	Sherk, A. <i>et al</i>	The Potential Health Impact of an Alcohol Minimum Unit Price in Québec: An Application of the International Model of Alcohol Harms and Policies	Journal of Studies on Alcohol and Drugs
	Woodhouse, J.	Alcohol: minimum pricing: House of Commons briefing paper-5021,	UK Parliament
2019	Angus, C., Holmes, J. & Meier, P	Comparing alcohol taxation throughout the European Union	Addiction
	Burton, R. <i>et al</i>	The range and magnitude of alcohol’s harm to others A	Public Health England

		report delivered to the Five Nations Health Improvement Network. A rapid review of cross sectional surveys	
	Holloway, K.; May, T.; Buhociu, M.; Livingston, W.; Perkins, A. and Madoc-Jones. I.	Ymchwil i'r potensial ar gyfer newid sylweddau ar ôl cyflwyno isafswm prasio ar gyfer alcohol yng Nghymru	Llywodraeth Cymru
2018	Angus, C., Holmes, J., Brennan, A. & Meier, P	Gwerthusiad yn seiliedig ar fodel o effaith gymharol polisiau Isafbris Uned a threthu yng Nghymru: adroddiad terfynol	Llywodraeth Cymru
	Fraser, S.; Valentine, K & Seear, K.	Emergent publics of alcohol and other drug policymaking	Critical Policy Studies
	Kemp, A.	UK perspective on evidence based policy planning	UK Government
	Royal Society of Edinburgh	Response to the Scottish government consultation on implementation of minimum unit pricing for alcohol. Advice paper 18-03.	Scottish Government
2017	Burton, R., Henn, C., Lavoie <i>et al</i>	Rapid evidence review of the effectiveness and cost effectiveness of alcohol control policies: an English perspective.	Lancet
	Edman, J.	Alcohol Consumption as a Public Health Problem 1885 1992	A Kettle Bruim Society Conference paper
	Gavens, L <i>et al</i>	Processes of local alcohol policy-making in England: Does the theory of policy transfer provide useful insights into public health decision-making? ☆	(Journal of) Health and Place
2016	Bhattacharya, A.	Which cost of alcohol? What should we compare it against?	Addiction
	Nelson, J. P & McNall, A.D.	Alcohol prices, taxes, and alcohol-related harms: A critical review of natural experiments in alcohol policy for nine countries.	(Journal of) Health Policy
	Vandenberg, B & Sharma, A	Are Alcohol Taxation and Pricing Policies Regressive? Product-Level Effects of a Specific Tax and a Minimum	Alcohol and Alcoholism

	Unit Price for Alcohol	
--	--	--

2. Atodiad 1.2 – Trosolwg o lenyddiaeth: llunio polisi priso

Ffynhonnell	Neges Allweddol
Angus, C., Holmes, J., and Meier, P. S. (2019) Comparing alcohol taxation throughout the European Union. <i>Addiction</i>, 114: 1489– 1494.	Astudiaeth gymharol o wahanol gyfraddau trethu. Cwrw a gwirodydd yn cael eu trethu'n weddol gyson mwy o amrywiaeth ar gyfer gwin/seidr ac ati. Y DU ac Iwerddon ymysg y cyfraddau isaf ar gyfer gwirodydd.
Babor T., Caetano R., Casswell S., Edwards G., Giesbrecht N., Graham K. et al. (2023) Alcohol: No Ordinary Commodity—Research and Public Policy. Oxford, UK: Oxford University Press. Third Edition Alcohol No Ordinary Commodity 2023.pdf	Llyfr Allweddol. Gan gynnwys adran olaf sy'n adolygu polisi alcohol effeithiol – Yn gyffredinol, mae'r strategaethau cryfaf, mwyaf cost-effeithiol yn cynnwys (i) prisiau uwch (trethiant) (ii) cyfyngu ar argaeledd, cyfyngiadau ar argaeledd ffisegol alcohol, (iii) gwrthfesuau yfed a gyrru (iv) ymyriadau byr wedi'u targedu
Beech, J.; Cooper, E.; Holmes, J and McKenna, H.(2020) What role do taxes and regulation play in promoting better health? London, The Kings Fund.	Briffio. Negeseuon allweddol (i) Mae polisiau cyllidol a rheoleiddio yn arfau pwysig ar gyfer llunwyr polisi i gywiro methiannau niweidiol yn y farchnad. (ii) Cwmpas i'r DU fod yn fwy beiddgar
Bhattacharya, A. (2017) Which cost of alcohol? What should we compare it against?. <i>Addiction</i>, 112: 559– 565.	Mae'n amlinellu sut mae angen i wneuthurwyr polisi ac ymchwilwyr gael dealltwriaeth fwy manwl a defnyddio 'costau' defnyddio alcohol. Mae'n awgrymu bod polisi cyfredol wedi dyddio ac yn seiliedig ar ddata nad yw'n gwbl ddibynadwy.
Boniface, S.; Atkinson, M.A.; Critchlow, N.; Jones, M.; Meadows, B and & Katherine Severi, K (2021): UK alcohol marketing regulation is failing: a new approach is needed to prioritise protection for all, <i>Drugs: Education, Prevention and Policy</i>,	Mae dull hunanreoleiddio presennol y DU sy'n cael ei arwain gan gwynion yn methu â diogelu defnyddwyr a grwpiau agored i niwed rhag dod i gysylltiad â marchnata alcohol dylanwadol.
Burton, R., Henn, C., Lavoie, D., O'Connor, R., Perkins, C., Sweeney, K., et al. (2017). A rapid evidence review of the effectiveness and cost	Adolygiad tystiolaeth o effeithiolrwydd ac effeithiolrwydd cost y gwahanol ddulliau polisi. Y dystiolaeth gryfaf ar gyfer y rheini sy'n mynd i'r afael â fforddiadwyedd a marchnata. Peth tystiolaeth ar gyfer

<p>effectiveness of alcohol control policies: an English perspective. Lancet,389(10078), 1558-1580.</p>	<p>argaeledd. Ychydig iawn o effaith hirdymor ar hybu iechyd.</p>
<p>Hawkins, B and McCambridge J. (2020) Policy windows and multiple streams: an analysis of alcohol pricing policy in England. Policy and Politics 48(2):315-333.</p>	<p>Yr angen am ymrwymiad gwleidyddol lefel uchel er mwyn gweithredu polisiau dadleuol, hyd yn oed pan fyddant yn cael eu cefnogi gan dystiolaeth ategol gref. Mae'n tynnu sylw at bwysigrwydd elfennau cymdeithas sifil.</p>
<p>Lesch, M and McCambridge, J. (2021) Waiting for the wave: Political leadership, policy windows, and alcohol policy change in Ireland, Social Science & Medicine. 282:114116.</p>	<p>Pwysigrwydd arweinyddiaeth wleidyddol.</p>
<p>Lesch, M and McCambridge, J. (2021) Reconceptualising the study of alcohol policy decision-making: the contribution of political science, Addiction Research and Theory 29(5):427-435.</p>	<p>Mae'r defnydd o syniadau ({polisi-polisi-alcohol}} newydd yn dibynnu ar ffurfweddiad presennol diddordebau, sefydliadau a syniadau. Enghraifft o Gymru – newid polisi a hyrwyddir gan (i) y pŵer i ddeddfu cyn Deddf Cymru (ii) diwydiant alcohol cymharol wan a (iii) cymuned iechyd cyhoeddus weithgar.</p>
<p>Lesch, M. and McCambridge, J. (2022), A long brewing crisis: The historical antecedents of major alcohol policy change in Ireland. Drug and Alcohol Review41:135-143.</p>	<p>Nodi degawdau o'i chael hi'n anodd cael polisi alcohol wedi'i nodi fel mater iechyd cyhoeddus – wedi'i sbarduno gan ddiffyg awdurdod sefydliadol a methiannau polisi cynharach.</p>
<p>McCambridge, J.; Kypri, K.; Sheldon, T.A.; Madden M and, Babor, T.F. (2020) Advancing public health policy making through research on the political strategies of alcohol industry actors. Journal of Public Health 42(2):262-269.</p>	<p>Mae'r erthygl yn mynegi'r angen i ddeall natur newidiol y diwydiant alcohol a'i ymddygiad fel rhywbeth amlwg ac yn hewristig o fewn ystyriaethau ymchwil i alcohol.</p>

3. Atodiad 1.3 - Trosolwg o lenyddiaeth: y diwydiant alcohol

Erthygl a Ffynhonnell	Neges Allweddol
<p>Anderson P, Jané Llopis E, O'Donnell A, et al.(2020) Impact of low and no alcohol beers on purchases of alcohol: interrupted time series analysis of British household shopping data, 2015–2018. BMJ Open 10:e036371.</p>	<p>Ailfformiwleiddio cynhyrchion yn weithredol; dim ac isel, a'r rhai yn yr ystod cryfder 6.9%+</p>
<p>Babor, T and Robaina, K. (2017) Public health countermeasures to minimize the harmful effects of the alcohol industry. Conference Paper, KBS.</p>	<p>Mae'r llenyddiaeth yn nodi pum mesur iechyd y cyhoedd cyffredinol i fynd i wrth-wneud gweithgareddau'r diwydiant 1) goruchwyllo gweithgareddau cyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol y diwydiant alcohol, gweithgareddau gwleidyddol corfforaethol, a chydymffurfio â rheoliadau marchnata; 2) ymchwil ar y diwydiant alcohol ei hun fel ysgogydd problemau sy'n gysylltiedig ag alcohol ac fel dylanwad ar bolisi alcohol; 3) llunio polisiau gwrthdaro rhwng buddiannau, datganiadau tryloywder ac asesiadau risg; 4) gan gynnwys ystyriaethau iechyd cyhoeddus mewn cytundebau masnach; a 5) prosiectau gweithredu cymunedol</p>
<p>Bartlett A, and McCambridge J. (2021) Appropriating the Literature: Alcohol Industry Actors' Interventions in Scientific Journals. Journal of Studies Alcohol Drugs.82(5):595-601.</p>	<p>Dwy brif strategaeth a ddefnyddir gan y diwydiant i gwestiynu ymchwil alcohol – 1) cwestiynu ei gywirdeb, 2) cwestiynu ei ddilysrwydd.</p>
<p>Barlow, P.; Gleeson, D.; O'Brien, P and Labonte, R (2022). Diwydiant influence over global alcohol policies via the World Trade Organization: a qualitative analysis of discussions on alcohol health warning labelling, 2010–19. Lancet 10(3):E429-437.</p>	<p>Tystiolaeth o ddefnyddio dadleuon y diwydiant (gan ddynodi natur problemau, hyrwyddo polisi amgen ayb) gan aelodau Sefydliad Masnach y Byd ar gyflwyno'r polisi labelu alcohol arfaethedig i 10 o wledydd sy'n aelodau.</p>
<p>Bryant, L. (2020). Nudge theory and alcohol policy: how nudge frames</p>	<p>Theori pwnio a ddefnyddir i osod bai ar yfwyr a'r diwydiant fel</p>

drinkers and industry. Llundain: Institute of Alcohol Studies.	chwaraewr dibynadwy.
Bryden A, Petticrew M, Mays N, Eastmure E, and Knai C. (2013) Voluntary agreements between government and business - a scoping review of the literature with specific reference to the Public Health Responsibility Deal. Health Policy.110(2-3):186-97.	Amlinellu rôl cytundebau gwirfoddol. Mae effeithiolrwydd yn gysylltiedig â'r rheini gydag uchelgais a sancsiynau.
Calnan, S., Davoren, M. P., Perry, I. J., & O'Donovan, Ó. (2018). Ireland's Public Health (Alcohol) Bill: A Critical Discourse Analysis of Industry and Public Health Perspectives on the Bill. Contemporary Drug Problems, 45(2), 107–126.	Arwyddion o rethreg neo-ryddfrydol sy'n dod i'r amlwg yn y drafodaeth am iechyd y cyhoedd, gan godi cwestiwn ynghylch a yw'r Bil a'i drafodaethau ategol yn arwydd o newid patrymol neu yn fwy dangosol o bolisi yn cofleidio mathau hybrid o reolau.
Critchlow, N., Moodie, C. and Houghton, F. (2022) Brand sharing between alcoholic drinks and non-alcoholic offerings: a challenge to Ireland's restrictions on alcohol advertising. Irish Journal of Medical Gwyddoniaeth	Defnyddio brandiau di-alcohol i danseilio cyfyngiadau ar hysbysebu alcohol.
Dwyer, R.; Room, R.; O'Brien, P.; Cook, M and Gleeson, D.(2022) industry submissions to the WHO 2020 Consultation on the development of an Alcohol Action Plan: A content and thematic analysis Report for the Foundation for Alcohol Research and Education [FARE]	Nodi ymateb allweddol y diwydiant alcohol. (i) Ymateb yn gryf i gamau gweithredu arfaethedig a oedd yn cyfyngu ar eu rôl a'u cyfranogiad mewn rheoli alcohol a (ii) mynnu canolbwyntio ar leihau niwed yn hytrach na lleihau defnydd.
European Centre for Monitoring Alcohol Marketing (EUCAM). (2021) Saith prif neges y diwydiant alcohol: Gwybodaeth i pawb sydd am fod yn ymwybodol o wir fwriadau'r diwydiant alcohol	Saith neges allweddol am y diwydiant (i) normaleiddio defnydd, (ii) problemau yn cael eu hachosi gan nifer fach o yfwyr (iii) Hyrwyddo yfed cyfrifol, (iv) dim effaith negyddol o ganlyniad i hysbysebu (v) gwybodaeth ac addysg fel y dull gorau o atal, (vi) rôl di-alcohol/alcohol isel o ran lleihau niwed a (viii) Dim ond os bydd POB parti'n gweithio gyda'i gilydd y gellir datrys problemau alcohol.
Hawkins, B and McCambridge J. (2020) Tied up in a legal mess': The alcohol industry's use of litigation to oppose minimum alcohol pricing in	Proses o danseilio a gohirio (i) creu

<p>Scotland. Scottish Affairs;29(1):3-23.</p>	<p>'oediad rheoleiddio' mewn meysydd polisi eraill yn yr Alban a pholisi alcohol y DU yn fwy cyffredinol. (ii) creu oedi. (iii) cynnwys 'cymal machlud' fel cyfle arall i herio.</p>
<p>Hawkins, B.; Holden, C and McCambridge, J (2012) Alcohol industry influence on UK alcohol policy: a new research agenda for public health, Critical Public Health, 22:3, 297-305, DOI: 10.1080/09581596.2012.658027</p>	<p>Sylwebaeth yn paratoi'r ffordd ar gyfer agenda ymchwil newydd ar y diwydiant alcohol fel chwaraewr gwleidyddol.</p>
<p>Lesch, M and McCambridge, J. (2022) Understanding the Political Organization and Tactics of the Alcohol Industry in Ireland 2009–2018 Journal of Studies on Alcohol and Drugs 83:4, 574-58.</p>	<p>Tri thacteg cysylltiedig y diwydiant – (i) rhwystro drwy gyfranogiad, (ii) adeiladu clymblaid a defnyddio dirprwyon, a (iii) defnyddio adnoddau gwleidyddol helaeth wrth lobiö</p>
<p>Madden, M. and McCambridge, J. (2021) Alcohol marketing versus public health: David and Goliath?. Globalization and Health 17:45</p>	<p>Cyfleu actorion corfforaethol y wladwriaeth fel Goleiath, a'r yfwr/diwydiant alcohol fel Dafydd. - cynhyrchu fersiwn dystopaidd o ryddid yr unigolyn sy'n dyrannu cyfrifoldeb am risg i unigolion ac sy'n gwneud y prosesau o gynyddu cyfoeth cyfranddalwyr yn anweladwy.</p>
<p>McCambridge J, Hawkins B, Holden C. (2014) Vested interests in addiction research and policy. The challenge corporate lobbying poses to reducing society's alcohol problems: insights from UK evidence on minimum unit pricing. Addiction. 109(2):199-205.</p>	<p>Mapio prosesau a llwyddiant cynhyrchwyr a manwerthwyr alcohol wrth fabwysiadu cysylltiadau dylanwadu gwleidyddol tymor hir. Dylanwad lobiö.</p>
<p>McCambridge J, Mialon M and, Hawkins B. (2018) Alcohol industry involvement in policymaking: a systematic review. Addiction. 113(9):1571–84.</p>	<p>Mae chwaraewyr yn y diwydiant alcohol yn hynod o strategol, yn rhethregol soffistigedig ac wedi'u trefnu'n dda i ddylanwadu ar y gwaith o lunio polisïau cenedlaethol. Dau ddull allweddol o ddylanwadu (i) ail-fframio dadleuon polisi (ii) mabwysiadu dulliau o reoli bygythiadau i fudd masnachol</p>
<p>Sama T. B and Hiilamo H. (2019) Alcohol industry strategies to influence the reform of the Finnish Alcohol Law. Nordisk Alkohol Nark.</p>	<p>Strategaethau'r diwydiant alcohol yn ystod camau diwygio cyfraith alcohol (i) lobiö</p>

36(6):556-568..	Aelodau Seneddol (ii) creu cynghrair rhwng etholaethau a manwerthwyr (iii) dadlau dros ddewisiadau polisi eraill; rhyddfrydoli.
Savell E, Fooks G, and Gilmore A, B. (2015) How does the alcohol industry attempt to influence marketing regulations? A systematic review. <i>Addiction</i> 111(1):18-32.	Pum prif strategaeth wedi'u nodi, gan gynnwys (i) dadlau yn erbyn rheoleiddio yn hytrach na hyrwyddo hunan-reoleiddio, (ii) hyrwyddo cyfrifoldeb corfforaethol a (iii) herio a cham-drin y sylfaen dystiolaeth.

4. Atodiad 1.4 – Enghraifft o Fodel Rhesymeg

Mewnbynnau		Deilliannau			Effaith	Ffynonellau Data Posibl
<i>Gweithgareddau</i>	<i>Grwpiau targed</i>	<i>Yn syth (3 mis)</i>	<i>Rhyngol (18 mis)</i>	<i>Hirdymor (42+ mis)</i>		
Cael gwared ar gynnyrch pris isel, cryfder uchel	Busnes Cynhyrchwyr	Cydymffurfio Gwaredu cynnyrch	Newid mewn ymddygiad prynu ac yfed alcohol	Gostyngiad yn y defnydd cyffredinol ymysg y boblogaeth. Ail-alinio cynnyrch o bosibl (cryfder is neu boteli llai)	Gostyngiad yn yr unedau cyffredinol a brynwyd ac a yfwyd, ac o ganlyniad i niwed sy'n gysylltiedig ag alcohol	Erlyniadau safonau masnach, Cyfweiliadau yfwyr a'r Data Kantar

5. Atodiad 1.5 Crynodeb o werthusiadau yng Nghymru: asiantaethau ac ymchwilydd

Astudiaeth	Asiantaeth Arweiniol/Prif Ymchwilydd	Partneriaid	Prif Ymchwilydd
Astudiaeth Newid	Prifysgol De Cymru	Figure 8 Consultancy Prifysgol Glyndŵr	Yr Athro Katy Holloway
Dadansoddi Cyfraniad	Prifysgol Glyndŵr.	Figure 8 Consultancy Prifysgol De Cymru.	Yr Athro Wulf Livingston
Astudiaeth Manwerthwyr	Ymchwil Gymdeithasol NatCen	Astudiaeth o'r Boblogaeth	
Poblogaeth Nad Ydynt yn Cael Triniaeth	Figure 8 Consultancy .	Prifysgol Glyndŵr. Prifysgol De Cymru	Mr. Andrew Perkins
Astudiaeth o'r Boblogaeth yn Gyffredinol	Prifysgol De Cymru	Figure 8 Consultancy Prifysgol Glyndŵr	Yr Athro Katy Holloway

6. Atodiad 1.6 Crynodeb o'r gwerthusiadau yng Nghymru: amserlenni

(Dalier sylw: Mae'r tabl hwn yn cyfuno'r dyddiadau gwreiddiol a'r dyddiadau arfaethedig gan fod rhywfaint o oedi wedi bod o ran casglu data ac adroddiad interim 18 mis o ganlyniad i ymyriadau sy'n gysylltiedig â Covid).

Dadansoddi Cyfraniad	Damcaniaeth Newid Model Rhesymeg Cyfweiliadau â rhanddeiliaid Adroddiad interim Cyfweiliadau â rhanddeiliaid Adroddiad terfynol	Chwef 2020 Ebrill 2020 2020-2021 Medi 2022 2022-2024 Haf 2024	Cwblhawyd Cwblhawyd Cwblhawyd Yr Adroddiad hwn
Manwerthu	Gwaelodlin Casglu data 18 mis Adroddiad interim Casglu data 42 mis Adroddiad Terfynol	Chwef 2020 Medi 2021 Ion 2022 Rhag 2023 Gwanwyn 2024	Cyhoeddwyd Cwblhawyd Wedi'i gyflwyno
Poblogaeth sy'n cael triniaeth	Casglu data ar ôl gweithredu Casglu data 18 mis Adroddiad interim Casglu data 42 mis Adroddiad terfynol	Mehffin 2020 Dechrau 2022 Gorffennaf 2022 Rhag 2023 Gwanwyn 2024	Cwblhawyd Cwblhawyd Wedi'i gyflwyno
Y boblogaeth yn gyffredinol	Gwaelodlin Covid uniongyrchol Casglu data 18 mis Adroddiad interim Casglu data 42 mis Adroddiad terfynol	Chwef 2020 Gorffennaf 2020 Dechrau 2022 Mehffin 2022 Rhag 2023 Gwanwyn 2024	Cyhoeddwyd Cyhoeddwyd Cwblhawyd Wedi'i gyflwyno

7. Atodiad 1.7 Crynodeb o'r gwerthusiadau yng Nghymru: adroddiadau

Efen yr Astudiaeth	Teitl y Cyhoeddiad	Ar gael yn
Newid	<p>Holloway, K.; May, T.; Buhociu, M.; Livingston, W.; Perkins, A. and Madoc-Jones. I. (2019) Ymchwil i'r potensial ar gyfer newid sylweddau ar ôl cyflwyno isafswm prisio ar gyfer alcohol yng Nghymru Cardiff: Llywodraeth Cymru Rhif GSR yr adroddiad 48. /2019.</p> <p>Livingston, W.; Holloway, K., May, T., Buhociu, M., Madoc Jones, I and Perkins, A. (2021) Adapting existing behaviour: perceptions of substance switching and implementation of minimum pricing for alcohol in Wales. Nordic Studies on Alcohol and Drugs 38(1):22-34.</p>	<p>Llywodraeth Cymru</p> <p>Nordic Studies on Alcohol and Drugs</p>
Dadansoddi Cyfraniad	Adroddiad Iterim (yr astudiaeth hon)	
Astudiaeth Manwerthwyr	<p>Gwerthuso'r Isafbris am Alcohol yng Nghymru – Ymchwil Sylfaenol gydag Adwerthwyr a Dadansoddiad Meintiol Cynllun</p>	<p>Llywodraeth Cymru</p> <p>Llywodraeth Cymru</p>

	Gwerthuso'r Isafbris am Alcohol yng Nghymru – Adroddiad Interim ar Ymchwil gyda Manwerthwyr a Dadansoddi Meintiol	
Astudiaeth o'r Boblogaeth sy'n cael triniaeth	Asesu Profiadau ac Effaith Isafbris Alcohol ar Ddefnyddwyr gwasanaethau a Darparwyr gwasanaethau: CANFYDDIADAU INTERIM	Llywodraeth Cymru
Astudiaeth o'r Boblogaeth yn Gyffredinol	<p>Buhociu, M.; Holloway, K.; May, T.; Bennett, T.; Livingston, W. and Perkins, A. (2021) Asesu effaith isafbris am alcohol ar boblogaeth ehangach o yfwyr: gwaelodlin Llywodraeth Cymru Rhif GSR yr adroddiad 45/2021</p> <p>Holloway, K.; Buhociu, M.; Murray, S.; Livingston, W and Perkins, A. (2022). Asesu Effaith COVID-19 ac Effaith Gynnar Isafbris Alcohol ar y Boblogaeth Ehangach o Yfwyr . Caerdydd: Llywodraeth Cymru, rhif adroddiad GSR 23/2022.</p> <p>Buhociu, Holloway, May, Livingston and Perkins (2022). Asesu effaith isafbris am alcohol ar y boblogaeth ehangach o yfwyr: canfyddiadau dros dro Caerdydd: Llywodraeth Cymru, rhif adroddiad GSR 18/2023</p>	<p>Llywodraeth Cymru</p> <p>Llywodraeth Cymru</p> <p>Llywodraeth Cymru</p>

8. Atodiad 1.8 Marwolaethau sy'n gysylltiedig ag alcohol

Ffynonellau

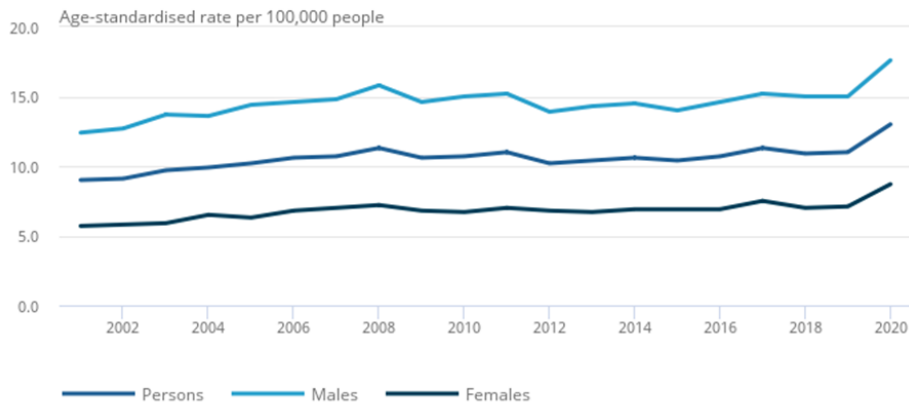
		Lleoliad Data
Swyddfa Ystadegau Gwladol	Data 2020	Office for National Statistics
National Records for Scotland	2021 data	NHS Scotland
Colin Angus – Iluniwr polisi yn SARG	Amrywiol	Mae'n darparu dadansoddiadau a graffiau @victimofmaths (Twitter) Mae'r setiau data a'r codau hefyd ar gael i'r cyhoedd drwy ddefnyddio'r cod ffynhonnell agored @github.com
Holmes, J & Angus, C	Sylwebaeth ar gynnydd sydyn	Alcohol deaths rise sharply in England and Wales: A spike is concerning but we mustn't lose sight of longer term trends across the UK. British Medical Journal; 372:n607
Walsh D, Dundas R, McCartney G, et al (2022)	Marwolaethau cysylltiedig â chynni	Bearing the burden of austerity: how do changing mortality rates in the UK compare between men and women? Journal of Epidemiology and Community Health Cyhoeddwyd Ar-lein.

9. Ffigurau Allweddol

Ffigur 1. Roedd y gyfradd marwolaethau alcohol benodol ar gyfer 2020 yn 18.2% yn uwch na'r flwyddyn flaenorol

Figure 1: The alcohol-specific death rate for 2020 was 18.2% higher than the previous year

Age-standardised alcohol-specific death rates per 100,000 people, by sex; England and Wales, deaths registered between 2001 and 2020

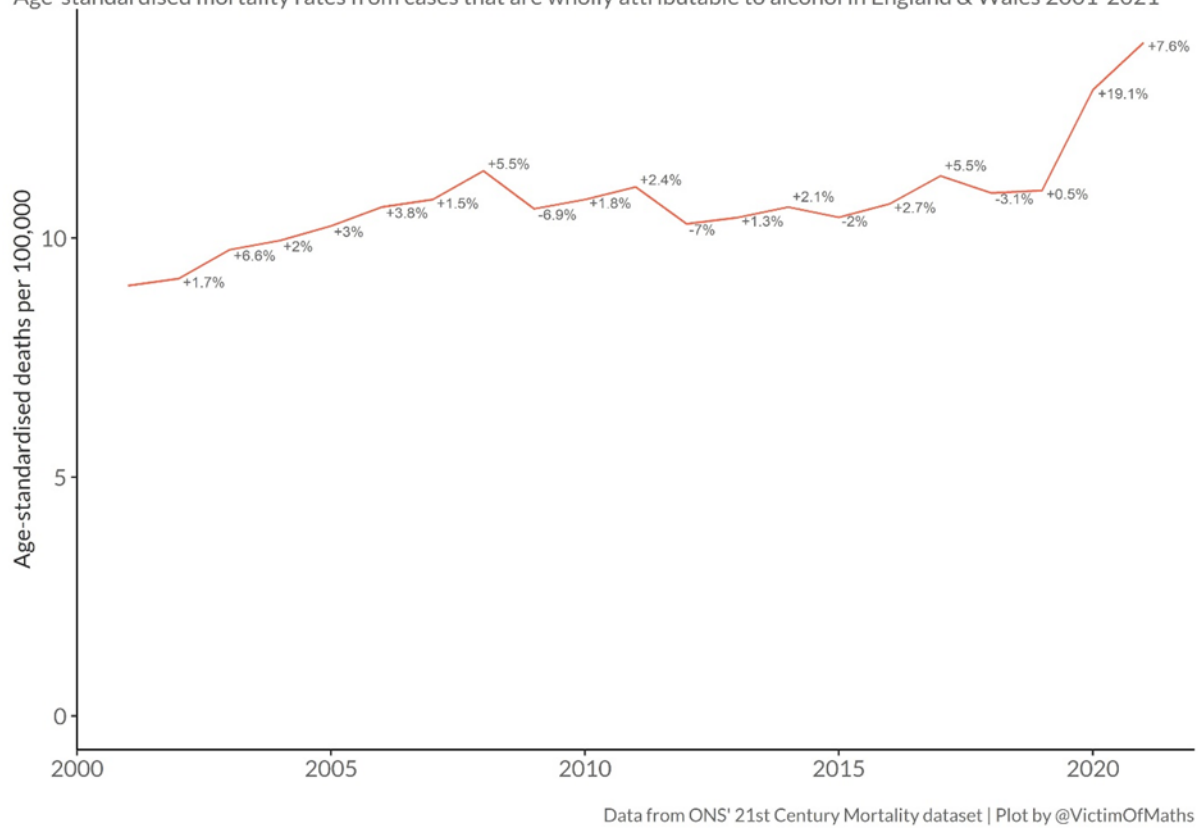

Source: Office for National Statistics – Quarterly alcohol-specific deaths in England and Wales

Ffigur 2. Cododd nifer y marwolaethau alcohol benodol eto yn 2021

Alcohol-specific deaths rose again in 2021

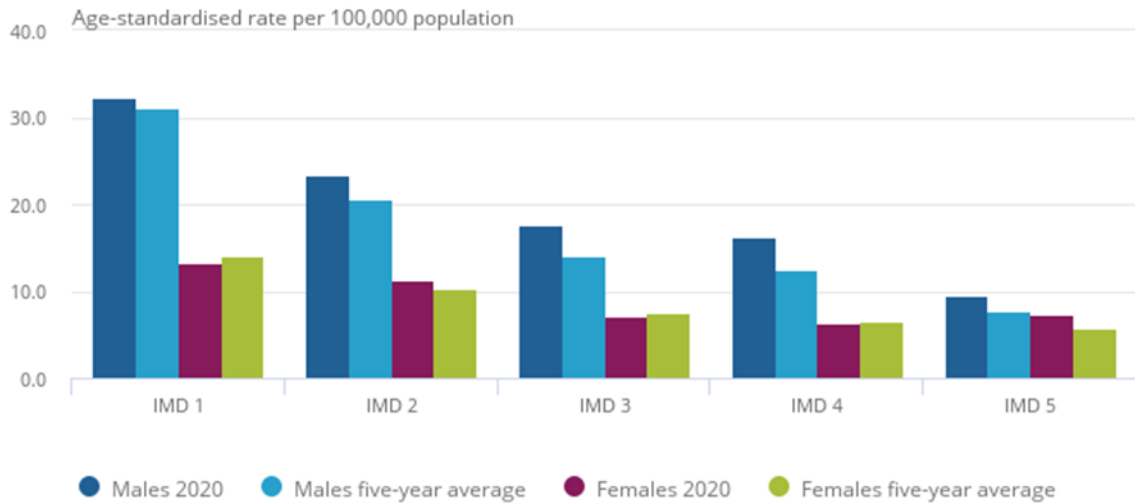
Age-standardised mortality rates from cases that are wholly attributable to alcohol in England & Wales 2001-2021

Ffigur 3. Yng Nghymru, mae marwolaethau alcohol benodol yn parhau i fod ar ei uchaf yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig

Figure 5: In Wales, alcohol-specific deaths continue to be highest in the most deprived areas

Age-standardised rates of alcohol-specific deaths per 100,000 population by deprivation quintile, Wales, registered between 2015 and 2020

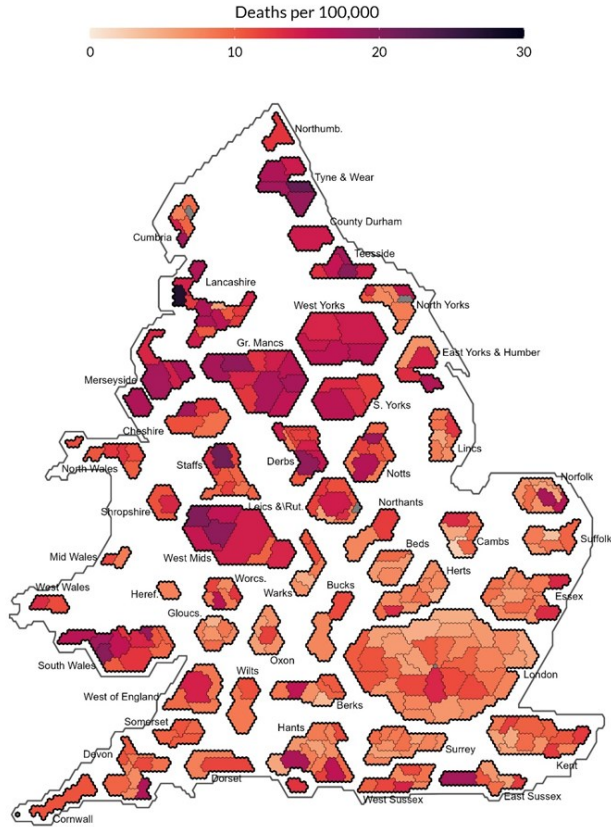

Source: Office for National Statistics – Quarterly alcohol-specific deaths in England and Wales

Ffigur 4 Marwolaethau alcohol benodol yng Nghymru a Lloegr 2017-19

Alcohol-specific deaths in England & Wales in 2017-19

Age-standardised mortality rates for causes that are 100% attributable to alcohol.
Grey areas have too few deaths to robustly calculate these rates.

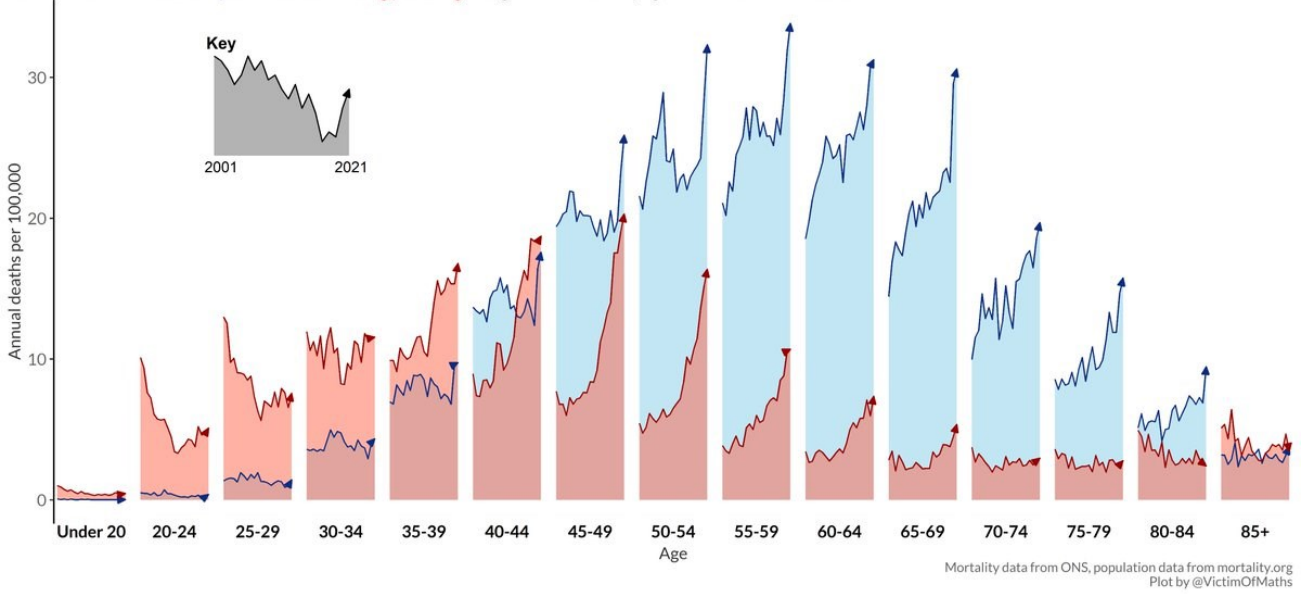

Data from ONS, OHID & DHC Wales, Cartogram from @carlbaker/House of Commons Library
Plot by @VictimOfMaths

Ffigur 5 Mae marwolaethau o ganlyniad i alcohol a chyffuriau wedi cynyddu yn ystod y blyneddau diweddar

Deaths from both alcohol and drugs have risen in recent years

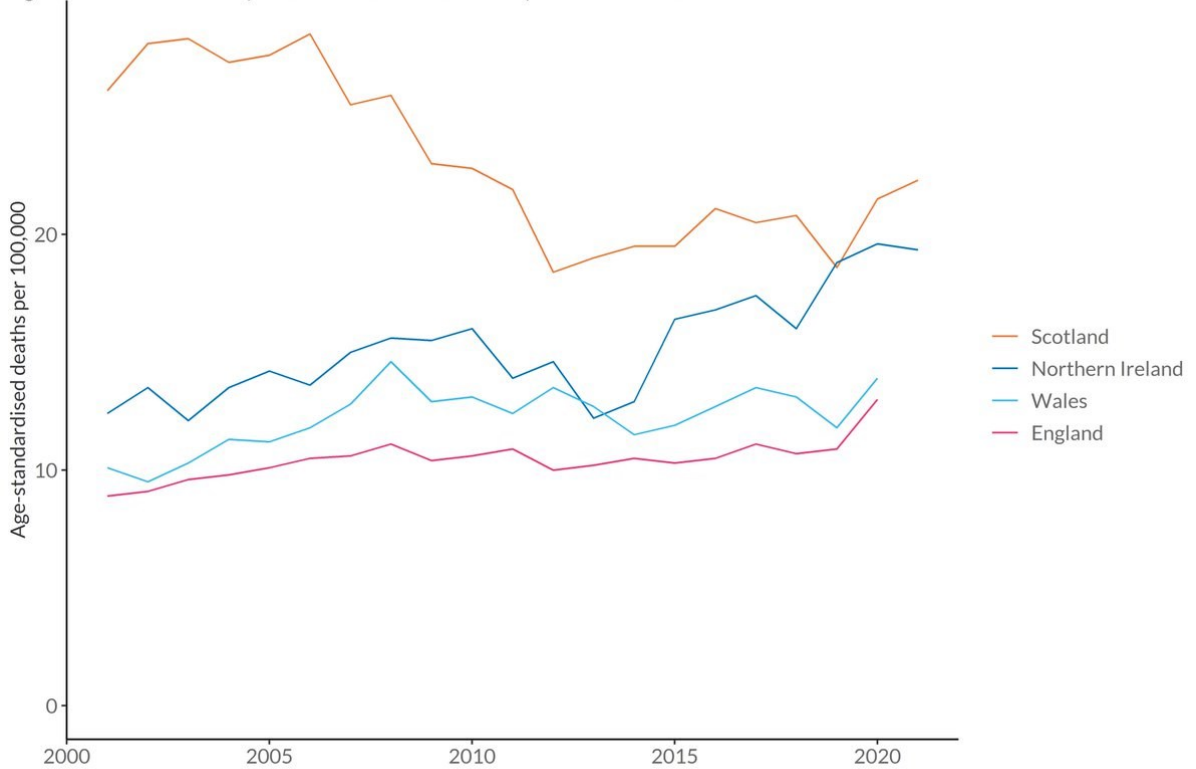
Rates of death from alcohol-specific causes and drug poisoning in England and Wales by age between 2001 and 2021

Ffigur 6 Yn Yr Alban a Gogledd Iwerddon mae'r cyfraddau marwolaeth alcohol benodol uchaf

Scotland & Northern Ireland have the highest alcohol-specific death rates

Age-standardised mortality rates from causes that are only attributable to alcohol

Data from ONS, NRS & NISRA | Plot by @VictimOfMaths

10. Atodiad 1.9 Crynodeb o'r cyfweiliadau casglu data sylfaenol newydd

Cyfnod	Dyddiad	Cyfweilai/Cyfweleion	Ffocws y cyfweiliad
Ystyriaethau Cynnar	Rhag 2019	Staff Cangen Camddefnyddio Sylweddau Llywodraeth Cymru -	Eglurder prosesau a chymhellion dros fabwysiadu polisi.
		Heddlu Lleol (Swyddog)	Archwilio unrhyw effaith gynnar o ganlyniad i gyflwyno MPA ac yn enwedig y cynnydd mewn unrhyw droseddau cysylltiedig.
		Safonau Masnach Lleol (Swyddog)	Archwilio unrhyw effaith gynnar o ganlyniad i gyflwyno MPA ac yn enwedig materion cydymffurfio
Interim Trefnwyd	Ion 2022	Prifysgol/Seicoleg (Athro)	Deall natur fforddiadwyedd mewn cydestunau triniaeth cymhleth/agwedd tuag at effeithiolrwydd polisi
	Chwef 2022	Comisiynydd Heddlu a Throseddu Rhanbarthol	Dealltwriaeth o sut mae MPA yn cael eu gweld o fewn arferion a blaenoriaethau ehangach comisiynu cyfiawnder troseddol a phlisma
	Chwef 2022	Swyddog Trwyddedu Rhanbarthol (Yr Heddlu) -	Dealltwriaeth o sut mae MPA yn cael eu gweld o fewn arferion a blaenoriaethau plisma penodol
	Maw 2022	Cydlynnydd y Bwrdd Cynllunio Ardal Ranbarthol	Deall sut mae cyflwyno MPA wedi effeithio neu ddim wedi effeithio ar weithgareddau'r BCA
	Ebrill 2022	Aelod o staff Alcohol Change (Cymru)	Ystyriaethau ehangach o ran cyflwyno polisi MPA ac archwilio gweithgareddau casglu data MPA penodol (adroddir ym mhennod 9)
	Ebrill 2022	Aelod o staff Sheffield Alcohol Research Group	Deall yn fanylach natur modelu MPA (damcaniaethol)
	Ebrill 2022	Staff Cangen Camddefnyddio Sylweddau Llywodraeth Cymru	Deall negeseuon allweddol a'r broses sy'n gysylltiedig â'r cyfnod cychwynnol ar ôl gweithredu.
	Ebrill 2022	Arweinydd Tîm Rhanbarthol Darparwr Trydydd Sector	Deall yr effaith benodol ar boblogaethau Digartref/ Yfed ar y Stryd/Iechyd Meddwl.
	Ebrill 2022	Safonau Masnach Cymru (uwch aelod o staff)	Deall natur gyffredinol ystyriaethau cydymffurfio am y 18 mis cyntaf.
	Ebrill 2022	Aelod Unigol o Deulu/cynrychiolydd Cymorth Teuluoedd	Archwilio ystyriaethau effaith MPA ar a) profiad personol uniongyrchol fel aelod o deulu a b) aelodau eraill o'r teulu yn y grŵp cymorth.
	Mai 2022	(Iechyd Cyhoeddus Cymru (Uwch aelod o staff sydd â chylch gwaith ar gyfer alcohol a chyffuriau eraill))	Archwilio'r polisi o safbwynt iechyd y cyhoedd a thrafodaeth am setiau data Iechyd Cyhoeddus Cymru.

	Mai 2022	Grŵp Ffocws Rhanbarthol A	Sgwrs bwrpasol gyda grŵp o ddarparwyr eraill y tu hwnt i'r rheini sy'n ymwneud â darparu triniaeth uniongyrchol
	Mai 2022	Grŵp Ffocws Rhanbarthol B	Sgwrs bwrpasol gyda grŵp o ddarparwyr eraill y tu hwnt i'r rheini sy'n ymwneud â darparu triniaeth uniongyrchol. Sgyrsiau penodol ynghylch profiadau Trawsffiniol
	Awst 2022	Prifysgol/Seiciatrydd	Deall natur fforddiadwyedd mewn cyd-destunau triniaeth cymhleth/agwedd tuag at effeithiolrwydd polisi

11. Atodiad 1.10 - Enghreifftiau o ddata sylfaenol newydd

(sylwer - mae rhywfaint o docio wedi bod yn ofynnol er mwyn sicrhau cymaint o anhysbysedd â phosibl)

Cymharu â'r Alban	Mae'n ymddangos bod rhywfaint o gysondeb yn y fan honno. (R11)
Gofod Anniben Polisi Datganoli	<p>.....ond mynd i'r afael â'r thema argaeledd, oherwydd ein dulliau polisi, a oedd yn eithaf gwan mewn gwirionedd, oherwydd bod llawer o hynny mewn rhyw fath o diriogaeth a gedwir yn ôl, roedd yn anodd iawn, a chredaf mai dyna'n amlwg pam y deilliodd o'r strategaeth werthuso fel rhywbeth a oedd yn anodd inni yng Nghymru. (R3)</p> <p>..... roeddem yn teimlo y dylid ychwanegu amcan iechyd y cyhoedd at yr amcanion trwyddedu, oherwydd yng Nghymru a Lloegr nid oes gennym hynny, nid oes gan yr amcanion trwyddedu ffocws ar iechyd y cyhoedd,...(R3)</p> <p>Mae rhywfaint o ansicrwydd hefyd ynghylch beth i'w ddisgrifio fel isafbris, a chredaf fod hyn wedi deillio o'r ffaith bod Llywodraeth yr Alban wedi siarad yn glir iawn am gael dull gweithredu ar lefel y boblogaeth i leihau niwed. Dyna roedden nhw bob amser yn ei ddweud, oherwydd nid isafbris yw'r unig beth maen nhw wedi'i wneud, ac maen nhw wedi cyflwyno llawer o fesurau eraill. Yr oedd ganddynt strategaeth gyfan, a thema gyffredinol hynny oedd ymyriadau ar lefel y boblogaeth (R5)</p> <p>Ond y rheswm am hyn oedd ein bod yn cydnabod, o ran polisi, na fyddem yn gallu delio â'r cynnydd mewn niwed alcohol heb wneud rhywbeth am brisiau (R3)</p> <p>mae'n seiliedig ar ymchwil eithaf sefydledig mai un o'r ffactorau pwysicaf sy'n pennu lefelau yfed ar lefel y boblogaeth yw pris, ac wrth i bris alcohol ostwng mewn perthynas ag incwm aelwydydd, ac ati, mae'r defnydd yn cynyddu. Mae'n gydberthyniad eithaf cyson (R9)</p> <p>Os mai eich nod yw lleihau niwed, yna mae angen i chi ddod o hyd i'r grŵp sy'n profi'r niwed mwyaf a cheisio mynd i'r afael ag ef yn y grŵp hwnnw. Mae yfwyr tlawd trwm iawn yn dioddef baich llawer uwch (R5)</p> <p>[dal i fod yn fesur iechyd y cyhoedd]..... , felly, rydych yn codi ymwybyddiaeth y cyhoedd, darparu gwybodaeth am MPA ac o ran hynny, byddwn i'n dweud, "a nodau iechyd y cyhoedd y ddeddfwriaeth' [R3]</p> <p>Rwy'n meddwl ei fod yn dda iawn. Rwy'n meddwl bod achosi dadleuon a lleisio eu barn ar bethau yn beth iach iawn i'n cymdeithas, nid yn unig i gynnal y trafodaethau hyn ond hefyd pwy fydd yn gwrandao, a beth arall y gellir ei wneud. (R6)</p> <p>Yn y pen draw, dyma sut rydyn ni'n cyflwyno rhywbeth, sef yr effaith mae'n ei chael mewn gwirionedd. Felly, os ydych chi'n ychwanegu cynnydd o bunt, ac mae popeth yn mynd yn ôl i'r cyflenwr, mae ganddyn nhw gyllideb hysbysebu wych erbyn hyn. Ond os ydych chi'n ychwanegu cynnydd o bunt a bod yr arian yn cael ei adfachu, a'n bod ni'n gallu ei ddefnyddio o safbwynt iechyd, siawns mai dyna ddylai fod yn digwydd. (R4)</p> <p>Ond mae'n golygu gwneud hynny'n fwy perthnasol i'r cyhoedd a beth mae'n ei olygu yn ymarferol? (R6)</p> <p>Efallai ei fod yn ddim ond un o'r pethau hyn y bydd pobl yn dod i arfer ag ef, fel nad oes neb yn cwyno am wregysau diogelwch mewn ceir mwyach.(R10)</p>

	<p>Y ffactor arall sy'n cymhlethu pethau yw bod y byd yn gymhleth a bod llawer o rannau, llawer ohonynt, yn symud, yn amlwg, ac mae'r hyn rydyn ni'n ei wneud yn ein gwaith modelu yn dweud, "Gyda popeth arall yn gyfartal, byddai hyn yn..." Yr hyn rydyn ni'n ei fodelu yn y bôn yw'r gwahaniaeth ymylol rhwng byd lle rydych chi'n cyflwyno'r polisi hwn a dim byd arall yn digwydd, a byd lle nad oes jest dim byd arall yn digwydd. Yn amlwg, yn y byd go iawn mae rhywbeth arall yn digwydd bob amser. Mae'n rhaid i chi bob amser ystyried, wrth geisio gwerthuso pa mor gywir neu anghywir oeddech chi (R5)</p> <p>Felly, mae'n enfawr... mae dibyniaeth yn symptom o'r ffaith bod bywydau pobl yn ofnadwy. Nid dyma achos eu bywydau ofnadwy. Dim ond rhan o newid ar raddfa eang yw hyn i'r ffordd y mae pobl yn byw eu bywydau, y ffordd y mae pobl yn cael eu trin. Ie. (R9)</p> <p>Allwn ni ddweud ei fod wedi cael effaith? Ni fyddai'n fy synnu pe baech yn dweud, nid yw wedi newid dim. Ni fyddai'n fy synnu, oherwydd rwy'n meddwl ei fod wedi cael ei wneud ar ei ben ei hun, heb ei gysylltu â rhannau neu bolisiau defnyddiol eraill. Dyna'r broblem gyda hyn (R9)</p> <p>Bydd y gwleidyddion mwy deallus ym Mae Caerdydd yn gwerthfawrogi hynny. Os byddwch yn pasio mesurau gofalus, byddwch yn cael canlyniadau gofalus. Dwi'n meddwl nad yw hynny'n neges wael i'w rhoi iddyn nhw. (R10)</p> <p>Ie. Dwi'n meddwl, mae'n rhaid i mi ddweud, mae'r wyddoniaeth am MUP wedi bod yno erioed. Mae'n rhyfedd iawn gweld yr Alban a Chymru bellach yn dweud, "Na, mae angen i ni wirio bod y data'n wir." Mae hynny fel dweud, "Ydy gwrthfotigau'n lladd heintiau bacteriol, pan fydd gwrthfotigau'n cael eu defnyddio?" "Na, yr hyn y mae angen i ni ei wneud yw cynnal astudiaeth arbennig yn ein gwlad, oherwydd mewn gwirionedd mae gan ein gwlad wahanol heintiau." (R15)</p> <p>Yn wleidyddol, rwy'n amau ei bod yn ddefnyddiol gwneud yr astudiaethau hyn oherwydd gallwch gadw'r manwerthwyr oddi ar eich cefn, a'u lobiwyr (R15)</p> <p>Oherwydd o safbwynt iechyd y cyhoedd rydych chi a minnau'n gwybod ei fod yn amlwg. (R15)</p> <p>Felly, yr oeddwn yn ymwybodol ohono ac yr oeddwn yn ymwybodol ei fod yn effeithiol, ond yr oeddwn hefyd yn ymwybodol bod rhai rhannau o lywodraeth ganolog, Llywodraeth San Steffan, yn amheus iawn. (R16)</p>
Modelu	<p>Felly, yn y bôn, yr hyn rydyn ni'n ceisio ei ddweud ydy, rydyn ni'n ceisio cynnig yr amcangyfrif gorau o'r hyn fydd yn digwydd pan fyddwch chi'n newid rhywbeth. Yn ei hanfod, yr hyn rydyn ni'n ei wneud yw, mae'n debyg i syntheseiddio tystiolaeth feintiol. Felly, rydyn ni'n cymryd yr holl ddata perthnasol sydd ar gael y gallwn ddod o hyd iddo, felly rydyn ni eisïau data ar yfed alcohol, rydyn ni eisïau gwybod pwy sy'n yfed faint, ac wedyn rydyn ni eisïau gwybod faint maen nhw'n ei dalu amdano, oherwydd mae isafswm prisiau yn amlwg yn bolisi sy'n effeithio ar alcohol rhatach yn hytrach nag alcohol drutach, ac mae'n bwysig iawn deall sut mae'r pethau hynny'n amrywio ar draws gwahanol grwpiau o'r boblogaeth, oherwydd mae llawer o amrywiadau. Yna, rydym hefyd yn cyfuno hynny â thystiolaeth o sut mae pobl yn ymateb i newidiadau mewn prisiau. (R5)</p>

	<p>Felly, mewn gwirionedd, dim ond fframwaith mathemategol yw modelu er mwyn, gair technegol, cymysgu'r holl ffynonellau data hyn a thystiolaeth gyda'i gilydd i ddweud, "Os edrychwn ar y cyfan, beth yw ein hamcangyfrif gorau o effaith y polisïau hyn?" (R5)</p> <p>Mwy o ffocws ar anghydraddoldeb ac nid effeithiau cyffredinol yn unig yn yr Alban, yw bod ganddynt gymal machlud a ddaw i rym y flwyddyn nesaf. Felly, pe baech yn ei gynyddu, gan gymryd mai'r penderfyniad gwleidyddol yw eu bod am gadw'r polisi, byddai hynny'n amser rhesymegol i newid y lefel. Rydych chi'n cyrraedd pum mlynedd, rydych chi'n edrych ar yr holl dystiolaeth hon ac rydych chi'n dweud, "Mae'n ymddangos ei fod wedi gweithio, ond yn amlwg mae chwyddiant, felly byddwn ni'n cynyddu neu..." (R5)</p> <p>mae'r isafbris uned yn fwy effeithiol ar y cyfan o ran targedu yfwyr trwm nag y mae ar gyfer targedu yfwyr tlawd.... Yr hyn y mae'n dda iawn am ei wneud yw targedu yfwyr trwm tlawd. (R5)</p> <p>Ond ti'n iawn. Mae'n debyg mai dyna rwy'n ei feddwl. Fe wnaethon ni dreulio 10 mlynedd yn dweud bod hyn yn ymwneud â mwy na dim ond yfwyr dibynnol, ac erbyn i ni ei gyflwyno, fe ddaeth i'r amlwg mai'r rheswm am hynny oedd mai dyna oedd isafbris uned o 50c wedi ei wneud erbyn 2020. (R10)</p> <p>Felly faint o effaith mae un peth yn ei chael ar y model yn hytrach nag ar unrhyw beth arall (R16)</p>
Lefel Pris 50c	<p>. Yr wyf yn amau y byddai'r MUP wedi cael mwy o broblemau wrth fynd drwy'r Cynulliad, drwy'r Senedd, pe bai wedi bod yn uwch, a byddai pobl wedi dweud, "Pam? Pam nad ydych chi'n gwneud hyn ar 50c? Mae'n ddigon da i'r Albanwyr." (R10)</p> <p>..... ei osod ar lefel sy'n effeithio ar yfwyr cymedrol, a pheidio â chael rhywbeth sy'n cael gormod o effaith ar dlodi? (R3)</p> <p>Byddwn wedi'i godi'n uwch yn bersonol. (R4)</p> <p>Ond 67c neu 65c, mae hynny'n fesur gwahanol. Rydw i'n gwybod bod rhywun wedi dweud wrtha i'n ddiweddar, "Pam nad ydyn ni'n ei godi i bunt?" Yr oeddwn yn meddwl y byddai hynny'n fesur cwbl wahanol. Byddai hynny'n £9 o leiaf ar gyfer potel o win. Byddai hynny ar draws y boblogaeth yfed gyffredinol i gyd.(R10)</p> <p>Felly, po fwyaf y byddwch chi'n codi'r isafbris, y lleiaf fydd yn cael ei dargedu, oherwydd os byddwch chi'n gosod isafbris isel iawn, dim ond ar y rhad iawn y byddwch chi'n effeithio...(R5)..... Felly mae'n benderfyniad gwleidyddol, lle rydych chi eisiau gwneud y cyfaddawd hwnnw rhwng targedu ac effeithiolrwydd cyffredinol (R5)</p> <p>Fe wnaethon ni oherwydd os ydych chi'n mynd i ymyrryd yn y farchnad, mae'n rhaid iddo fod yn gymesur, neu fel arall mae'n gyfyngiad ar fasnach rydd. Yr wyf yn deall hynny oherwydd bod risg. (R10)</p> <p>Yna, y cymhlethdod bach, ydych chi eisiau cadw at rif wedi ei dalgrynnu? Mae'n gwneud cyfrifiadau'n haws i fanwerthwyr a phobl sy'n gwneud hynny yn eu pen, felly ydych chi wir eisiau cyflwyno system sy'n mynd i ddweud, "Wel, heddiw, eleni, yr isafbris yw 51.6c"? (R5)</p>

	<p>Mewn rhai ffyrdd, mae bron yn 'pa mor hir yw darn o liny?' Mae'n debyg. Ond mae'n rhaid i chi roi rhywbeth i mewn i roi cynnig arno. (R6)</p> <p>Ydw, rwy'n meddwl, wrth edrych ar yr hyn yr oedd Cymru'n edrych arno a'r Alban yn edrych arno, rwy'n meddwl bod 50c yn gasgliad rhesymol. Mae hefyd yn haws i'w roi yn eich pen, onid ydy? (R9)</p> <p>Ar un ystyr, os mai'r hyn yr ydych am ei wneud yw cymryd fodca rhad a seidr cryf allan o'r farchnad, mae 50c yn iawn. Os ydych chi eisiau dechrau cael effaith fawr ar y boblogaeth yfed gyfan, mae angen i chi fynd yn uwch. Rwy'n meddwl bod lefel y pris mewn gwirionedd yn gwestiwn ynghylch beth yw pwrpas isafbris uned yn eich barn chi. Ar bwy y mae i fod i effeithio? Beth mae i fod i'w wneud? (R10)</p> <p>I:Ond pe baech chi eisiau cael effaith ar fodca, wisgi, tecila, jin, mae'n debyg y byddech chi'n siarad am isafbris uned sy'n agosach at £1, £1.20, £1.30, £1.30. R: Byddwn o blaid hynny. (R6)</p> <p>Fel rhywun sydd wedi ymrwymo'n gyffredinol i ddweud y gwir yn gyhoeddus, rwy'n meddwl y dylem fod yn onest am hynny a dweud, "Mewn gwirionedd, gallem ei godi, ond gallai achosi problemau hefyd." (R10)</p> <p>Wel, fe ddylech chi allu fforddio 14 uned yr wythnos, ac os ydych chi eisiau mwy na 14 uned yr wythnos, dyma'n union bwrpas y polisi hwn. Felly, credaf ei fod yn cyflawni hynny. Mae'n mynd â'r fforddiadwyedd rhwydd oddi wrth bobl sy'n llyncu 200 uned yr wythnos, ond mae'n ei gwneud yn dal yn fforddiadwy i'r rhan fwyaf o bobl gael lefelau synhwyrol o alcohol. (R9)</p> <p>Roedd y lefel 50c ychydig flynyddoedd yn ôl wedi fy nharo i, oherwydd nid oeddwn erioed wedi dod ar draws y pethau a gostiai lai na 50c yr uned yn fy mhrofiad i, ar wahân i'r enwau yr oedd fy yfwyr yn eu defnyddio ar gyfer rhai o'u diodydd. (R15)</p> <p>Mae angen iddo godi, a siarad yn blaen (R15)</p> <p>Rwy'n dyfalu pan wnaethon nhw ei gynnig am y tro cyntaf ddeng mlynedd yn ôl, mae'n debyg mai 50c oedd y pegwn isaf ond mae'n debyg iddo ymddangos yn rhesymol. Ond erbyn iddo gael ei gyflwyno, beth rydych chi'n ei wneud? Pam nad ydych chi wedi newid hyn o gwbl? Roedd yn ymddangos fel...' (R16)</p> <p>ac rydw i hefyd wedi clywed llawer o ffræo am bobl yn dweud, mae'n haws i'r siopau lleol gyfrifo 50c neu £1 yn hytrach na 62.5c neu beth bynnag, petaech yn creu model mathemategol perffaith. Felly, pryd, ar ba gam, ydych chi'n mynd i wneud y naid honno i bunt? (R16)</p>
Cydydffurfio	<p>Nid wyf yn ymwybodol bod unrhyw faterion wedi codi – yn wir, dydw i ddim hyd yn oed yn meddwl ei fod wedi codi fel mater ac yn sicr nid oes neb wedi cwyno nac awgrymu unrhyw broblemau gyda'r ddeddfwriaeth (R1)</p> <p>. Hyd eithaf fy ngwybodaeth, mae'r gyfraith yn cael ei chymhwyso ac nid ydym wedi cael unrhyw adroddiadau nad yw'n cael ei chymhwyso (R2)</p> <p>Rwy'n deall, gyda'r math o blismona mewn masnach ar y polisi, fod busnesau'n gyffredinol yn ei ddeall, ac yn fodlon cydydffurfio ag ef (R8)</p>

	<p>£13.13 yw'r normal newydd ar gyfer potel safonol o wirod, ie (R10)</p> <p>Does dim diddordeb mewn torri'r gyfraith, ac mae'n bosibl mewn rhai o'r siopau llai, ond wedyn rydw i wedi bod mewn nifer o siopau llai. Dydw i ddim yn meddwl bod gan neb y stumog ar ei gyfer. (R10)</p>
Newidiadau i Brisiau a Chynnyrch	<p>Felly, er bod llawer o sylw wedi'i roi yn y wasg ar y dechrau am "Fy Nuw, y teulu dosbarth canol neis cyffredin yn cael potel o win ar y penwythnos, dydych chi ddim yn mynd i allu ei fforddio mwyach." Mae fel, "dydy e ddim byd i'w wneud â chi." Seidr gwyn yw hyn. Felly, roedd llawer o gamsyniadau pan ddaeth i'r amlwg beth oedd yr effeithiau i fod.. (R9)</p> <p>...Y prif beth rydw i wedi bod yn ei feddwl am MUP yng Nghymru yw ein bod wedi treulio rhywbeth fel 10 mlynedd yn dweud, "Nid yw hyn yn ymwneud ag yfwyr dibynnol. Mae a wnelo hyn â'r boblogaeth o yfwyr yn gyffredinol. Mae'n ymwneud â'r grŵp hwnnw o bobl yn y canol sy'n yfed gormod." Yna edrychais ar yr hyn yr oedd yn ei wneud i brisiau ... Yn y bôn, roedd yn taro gwirodydd a seidr gwyn oddi ar y brand, ac ambell i lager cryf ... mae'n fesur wedi'i dargedu sy'n taro'r yfwyr trymaf. (R10)</p> <p>Ond o ran arsylwi syml, o'n gwaith maes yn y siopau gallwch weld bod y poteli mwyaf o seidr cryf wedi diflannu'n llwyr. I ryw raddau, maen nhw wedi dod yn ôl, ond gydag ABV is. Mae yna ddarlun cymhleth iawn yno.(R10)</p> <p>Dydyn ni ddim yn gweld y [Seidr] hwnnw. Rydych chi'n ei weld dros y bont, ond nid yma (R15)</p> <p>Felly, rwy'n ymwybodol o hynny. Ac rwy'n sylwi – ac rwy'n mynd i archfarchnad yng Nghymru ac nid yw yno. (R16)</p> <p>Hynny yw, rydych chi'n cerdded i mewn i'n harchfarchnad leol yma yn Lloegr ac mae wedi ei stocio'n uchel iawn, y peth cyntaf rydych chi'n ei weld fel arfer yw cratiau mawr o 24 cwrw am £12, dydw i ddim yn gwybod beth ydyw, ond mae'n teimlo fel – ac wedyn eich gwin chi hefyd, cyn i chi hyd yn oed fynd i mewn i'r archfarchnad, ar ben pob rhes. (R16)</p> <p>Maen nhw'n tueddu i gadw at yr un diodydd maen nhw wastad wedi'u hyfed. Ond dyna fy mhrofiad i ohono. Ond dydw i ddim yn meddwl ei fod wedi newid eu harferion yfed. (R17)</p>
Ymddygiad Siopa	<p>Rwy'n meddwl am fodca amheus. Hynny yw, ai dyna pam maen nhw wedi gwneud hyn? Oherwydd mae'n ddiod wael ac amheus sy'n cael ei fewnforio'n ddistaw bach, dan y cownter, ac mae pobl yn cael gafael arno. (R9)</p> <p>Os oes gennych chi £10 a'ch bod chi'n wynebu'r dewis rhwng dwy botel o win neu seidr gwyn, efallai y byddwch chi'n dweud, "Wel, os bydd y naill neu'r llall yn costio £10 i mi, byddaf yn prynu'r gwin oherwydd ei fod yn ddiod mwy blasus," oherwydd mae gan yfwyr dibynnol, yn union fel yfwyr eraill, hoffterau hefyd. (R10)</p> <p>Credaf fod elfen o fasnachu yn y farchnad ddu wedi bod. Aeth llawer o bobl o'i chwmpas hi y ffordd honno, sdwff o dan y cownter. Mae hynny'n ffactor. Mae yna rywun bob amser... Os ewch chi, er enghraifft, i dŷ crac sy'n cael ei redeg yn eithaf da, mae'n bur debyg y bydd caniau o lager ar werth...(R12)</p> <p>[gan y deliwr cyffuriau]...Byddwch yn gallu mynd i nôl ychydig o wyn, brown, a chan o lager a cherdded i ffwrdd. (R12)</p>
Cynnal Fforddiadwyedd	<p>le. Mae'n ymddangos eu bod yn parhau i yfed. (R9)</p>

<p>Patrymau Defnyddio sy'n Newid</p>	<p>Nid yw wedi darparu'r math hwnnw o wal, fel petai, y byddai rhywun yn dod ar ei thraws ac yn sylweddoli, "A dweud y gwir, alla i ddim fforddio'r pethau hyn mwyach. Wyddoch chi, allwch chi ddim cael can am lai na £4," neu rywbeth, a fyddai'n wir gydag isafswm pris ar ddwywaith y lefel. (R10)</p> <p>Mae'n ymddangos bod poteli mawr o'r diodydd cryfaf wedi mynd. Yr hyn rwy'n ei weld ar lawr gwlad yw bod pobl yn tueddu i fod yn yfed caniau, felly maen nhw'n dal i yfed y caniau hanner litr os ydyn nhw'n yfed ar y stryd, a'r peth arall rydw i wedi sylwi arno yw bod poteli o win o faint safonol yn ymddangos yn boblogaidd ymysg yr yfwyr mwyaf. Rydw i wedi gweld mwy o sbwriel gwin, ac rwy'n meddwl mai'r rheswm am hyn yw eich bod yn gallu eu cael am bum punt, a gallwch fod yn eithaf meddw am £4 neu £5, ac mae'n gynnig eithaf deniadol. (R10)</p> <p>Ile byddaf yn clywed am unigolion o amgylch y ffin, unigolion agored i niwed sydd â phroblemau alcohol sy'n mynd i un o'r siopau cornel hynny ac sy'n dal i nôl crât o lager a thalu amdano o'u giro nesaf (R4)</p> <p>Mewn dyled i'r manwerthwr. (R4)</p> <p>ond rwy'n meddwl y bydd posibilrwydd o gynydd mewn trosedd ymysg pobl nad ydynt yn gallu fforddio alcohol, i ddefnyddio trosedd o bosibl i'w hariannu i yfed oherwydd mae'n amlwg ei fod yn mynd yn ddrutach ac maent yn mynd i ddibynnu ar yr arfer hwnnw. (R7)</p> <p>Ond yr un peth dwi'n meddwl allai fod yn broblem ydy diddyfnu. Ond ni ddigwyddodd hynny. (R9)</p> <p>Na, nid yw'n ystyriaeth o gwbl. Dim ond, "Faint sydd ei angen arna i i gael can? £1.50? Allwch chi fenthyg £1.50 i mi?" Dyna ni, mewn gwirionedd (R12)</p> <p>oherwydd hyd yn oed yr eneidiau tlawd sy'n byw, yn ymbil am arian. Maen nhw bob amser yn cael eu sylwedd o ddewis. Felly, os ydyn nhw'n ei wneud yn ddrutach, maen nhw'n bwyta llai, os ydyn nhw'n bwyta o gwbl. Bydd eu cŵn yn dioddef mwy, (R14)</p> <p>Mae eu pennau yn y cymylau os ydynt yn meddwl bod ei wneud yn ddrutach yn mynd i wneud unrhyw beth heblaw cynyddu lefelau trosedd. (R14)</p> <p>Newidiodd pawb i Stella, y cwrw curo gwragedd wyth y cant, neu win, neu wirodydd. Felly, dydych chi ddim yn dod ar draws yr yfwyr seidr mwyach oherwydd bod y 50c hwnnw wedi stopio'r profiad 'seidr sydd erioed wedi gweld afal'. Nid yw ar gael mwyach. White Lightning? Ie, hwnnw oedd e (R15)</p> <p>Na, iawn, y ci oedd ddim yn cyfarth. Na, does neb wedi cael unrhyw broblemau o ran fforddio eu harferion alcohol. Byddwn i'n dadlau eich bod chi'n iawn o ran dweud bod yr adwerthwr yn mynd... Maen nhw ar yr hyn sy'n cyfateb i rhwng 60 a 70 i 80 uned gyda'u naw litr o Scrumpy. Maen nhw'n dod i'n gweld ni ar, mewn gwirionedd, 10 i 40 uned y dydd, yn dod atom gyda phroblem. Anaml iawn y mae'n 40 uned. Dydyn nhw ddim yn mynd yn uwch. (R15)</p> <p>Dydwn i ddim wedi sylwi ar lawer o wahaniaeth. Maen nhw'n dal i allu prynu alcohol efallai, neu wneud heb fwyd a phethau.(R17)</p>
--------------------------------------	---

	Rwy'n meddwl, pan fydd gennych chi ddibyniaeth ddwys, y byddwch chi'n dod o hyd i ffordd o gael yr alcohol, dim ots faint mae'n ei gostio, fyddwch chi ddim? (R17)
Buddion lechyd	Wel, mae wedi lleihau nifer yr unedau maen nhw'n eu hyfed. (R15) Dydyn nhw ddim yn rhuthro i ddadwenwyno (R15) Rwy'n meddwl y byddai – a hyd yn oed ar y lefel honno, yn gostwng y lefelau ychydig bach... (R16) Ac ar lefel y boblogaeth, gall y gostyngiad bach hwnnw wneud gwahaniaeth yn ogystal i'n canlyniadau. Felly, mae ar y lefel unigol, mae pob tamaid yn cyfrif yn ogystal ag efallai ar lefel y boblogaeth gyfan. (R16)
Newid	(pryderon cyn y polisi) Mae'n debyg mai un o'r pethau a ddaeth i'r amlwg i mi ar y pryd oedd pe baem yn edrych ar yr adeg y digwyddodd hyn yn 2018 roedd gennym ychydig o ffrwydrad o sylweddau eraill yn y gymuned ddigartref honno.....drwy godi'r isafbris alcohol, a wnaethon ni symud rhan o'r gymuned ddigartref yn benodol i ddefnyddio sbeis... (R4) Does gan y sawl sy'n yfed ar y stryd ar gyfartaledd ddim diddordeb mewn heroin o gwbl. Roedd yr un benzo ychydig yn fwy o... oherwydd byddech chi'n goglais yr un derbynyddion. Ond mae'n debyg mai llawer o'r elfen yfed yw'r ffaith ei fod yn hylif a bod blas arno ac rydych chi'n eistedd o gwmpas ac yn rhannu potel gyda'ch ffrindiau neu beth bynnag, yn hytrach na benzos lle rydych yn cymryd un ac yna'n mynd i gysgu am ychydig ddyddiau. Felly, mae'n beth ychydig yn wahanol. (R9) Mae'n amser hir ers i mi glywed unrhyw un yn siarad am yfed gwirodydd methyledig neu unrhyw beth felly. Mae'n amser hir iawn. Mae'n amser hir ers i mi weld unrhyw un yn ei yfed. (R10) [Newid/Trawsffiniol] Nid ydynt yn trafferth y rhan fwyaf o'r amser. Mae'n debyg i'r syniad o bobl a fyddai'n distyllu eu gwirodydd eu hunain, sy'n broses hynod o fedrus a pheryglus. Byddai'r rhan fwyaf ohonom yn ei chael hi'n anodd distyllu unrhyw beth sy'n dderbyniol. (R10) Mae uffern o lawer o gyffuriau presgripsiwn y farchnad ddu, llawer o pregabalin a diazepam a'r math yna o beth, felly mae mwy o hynny yn cael ei gymryd, fe fyddwn i'n dweud. Mae sbeis yn dal i fod yn ffactor. Nid yw mor gyffredin ag yr oedd, byddwn i'n dweud, ond yn y gymuned honno mae'n dal yn ffactor. Roedd llawer o yfwyr, llawer o bobl a oedd yn yfwyr, yn dechrau defnyddio sbeis, mae hynny'n sicr. (R12) ...byddai'r mwyafrif wedi defnyddio rhywbeth yn barod, ac efallai'n defnyddio hynny'n fwy. Bydd achosion o bobl sydd wedi dechrau defnyddio rhywbeth na fyddent wedi o'r blaen, ond allwn i ddim mesur hynny. (R12)
Manwerthwyr	, nid yw'n mynd i fod yn broblem i gwmnïau fel Tesco neu M&S, mae'r broblem yn mynd i fod, os yn unrhyw le, gyda siopau bach a siopau diodydd trwyddedig. Ond maen nhw wedi cael blwyddyn anodd iawn ac nid wyf wedi fy argyhoeddi ei bod hi'n ddoeth i ni fynd i'r afael â thrallod ar hyn o bryd drwy gymryd camau mewn perthynas â MUP, yn enwedig gan nad yw'r angen i wneud hynny'n amlwg yn glir. (R2)

	<p>roedd yn ymddangos bod y rhan fwyaf o'r archfarchnadoedd wedi rhoi'r gorau i'w pethau sylfaenol neu eu harbedion neu ystodau o ddiodydd alcoholaidd bob dydd, oherwydd allwch chi ddim eu gwerthu'n ddigon rhad i'w gwerthu yn y farchnad. Does ganddyn nhw ddim lle yn y farchnad mwyach.(R10)</p> <p>Bu gen i ddiddordeb mawr bod cynifer o'r archfarchnadoedd fel petaent yn fodlon gwthio llwyth o bethau i lawr i 50c yr uned a'i adael yno, oherwydd weithiau nid yw cynnyrch yn gwerthu'n dda am y pris isaf posibl. Mae rhai cynhyrchion yn gwerthu'n well am eu bod yn ddrytach. (R10)</p> <p>Roedd LIC wedi ymgysylltu llawer â'r sector manwerthu (fi)</p>
<p>Profiadau personol uniongyrchol</p>	<p>Ac eto na, dim ond oherwydd nad ydw i wir yn yfed y math o alcohol a fyddai wedi cael ei effeithio go iawn gan isafbris alcohol (R4)</p> <p>Seidr, rydw i wedi sylwi ar lawer o'r seidr a rhai o'r lagers cryfach, oherwydd roeddwn i'n arfer, pan oedd y pêl-droed ymlaen, efallai byddai gen i gan neu gwpl o ganiau o lager. Felly, roeddwn i'n arfer yfed Stella Artois, ac roedd hynny'n tua 5%, ond wedyn roedden fe wnaethant ostwng y cyfaint hefyd, onid do? Mae pobl yn ceisio diwallu eu hanghenion eu hunain yn hytrach na cheisio cadw eu cyfran o'r farchnad (R6)</p>
<p>Covid fel rhywbeth oedd yn tynnu sylw</p>	<p>Rydw i wedi ymrwymo i faterion Covid 19 ers mis Mawrth, mae'r gwaith wedi bod yn ddi-ildio yn ystod yr wythnosau diwethaf yn arbennig, felly dydw i ddim wedi cymryd rhan nac wedi cael unrhyw wybodaeth am sut mae'r Isafbris Uned wedi esblygu ers 2.3.20 (R1)</p> <p>A bod yn onest, rwy'n meddwl ei fod wedi mynd ar goll yn ystod COVID (R12)</p> <p>Nawr dydw i ddim yn credu bod hynny wedi digwydd oherwydd COVID. (R13)</p> <p>Dydyn ni ddim wedi bod yn cynnal unrhyw ymweliadau nac unrhyw waith monitro cydymffurfiaeth oherwydd covid-19- dydw i ddim yn argyhoeddedig ein bod ni wedi bod mewn sefyllfa i wneud hynny'n ddiogel nac y byddwn ni mewn sefyllfa o'r fath yn y dyfodol agos. (R2)</p> <p>Mae fy holl staff yn cael eu hadleoli ar hyn o bryd i sicrhau bod busnesau, gan gynnwys siopau, yn cadw at y rheolau o ran bod yn ddiogel o ran covid (R2)</p> <p>Yn amlwg, mae COVID wedi taro, ac mae hynny'n gwneud llanast go iawn o'r gwerthusiad iechyd. Felly mae'n mynd i fod yn anodd iawn dweud gyda sicrwydd llwyr, "Mae'r polisi hwn wedi achub X o fywydau." (R5)</p> <p>Yn bendant. Credaf fod y gwerthusiad yng Nghymru yn her ddiddorol oherwydd amseriad y cyflwyniad a'r pandemig. Mae'n mynd i fod yn anodd iawn ei ddadansoddi, yn enwedig o ystyried bod y pandemig wedi cael effaith benodol iawn ar argaeledd, fel argaeledd alcohol, gyda'r holl dafarnau'n cael eu cau, a'i bod yn anodd i bobl fynd allan i siopa, a chynyddu siopa ar-lein, (R5)</p> <p>yn fuan ar ôl iddo gael ei gyflwyno, daeth y pandemig ac yna roedd gennym agwedd wahanol tuag at y byd o'n cwmpas a'r hyn a oedd yn fwy o bwys i bawb bryd hynny (R6)</p> <p>Rydw i'n meddwl ei fod wedi cael ei gysgodi gan COVID. (R7)</p>

	<p>Mae COVID yn bendant wedi chwarae rhan yn hynny, yr holl beth yn tynnu sylw'r cyhoedd.</p> <p>Mae COVID wedi drysu cymaint arno. Mae'n rhan o astudiaeth naturiolaid o'r hyn a oedd yn mynd i ddigwydd. Mae effaith COVID ar yfed wedi bod yn llawer mwy i'r cyfeiriad anghywir nag yr oedd MUP erioed yn mynd i fod, a dyna beth sydd digwydd, rydyn ni'n ymwybodol ohono, ac wedi'n llethu bron, y cyflwyniadau hwyr iawn hynny, ac o yfed yn drwm iawn, i ysbytai aciwt. (R9)</p> <p>... wel ar ôl COVID, mae'r tîm gofal alcohol wedi mynd o un nyrs i bum nyrs. Felly, mae llawer mwy o bobl yn cael eu hadnabod ein hysbytai aciwt nawr. Felly, rydw i'n gweld llawer mwy pan fydda i'n mynd yno ar ddydd Mercher ac maen nhw'n cyfeirio llawer mwy, a'r rhain yw'r bobl sy'n hynod o wael. Felly, nid oedd hynny gennym cyn COVID a chyn MUP. Felly, dyna rywbeth arall sydd wedi newid pethau. Mae'r cyfan yn ddryslyd, onid yw, yn gwneud llanast o'r peth? (R9)</p> <p>{Cymal machlud} Mae'n rhaid iddyn nhw adael hynny i fod oherwydd bod COVID wedi'i ddifetha. Mae'n rhaid iddyn nhw roi pum mlynedd o nawr mewn gwirionedd, nid pum mlynedd o'r adeg y daeth i rym. (R9)</p> <p>... Mae'n anodd ynghanol sŵn COVID. (R15)</p> <p>. Felly, roedd yn gyfnod gwallgof. (R16)</p> <p>nid yw wedi bod yn rhan o flaenoriaethau gweithredol lechyd Cyhoeddus Cymru dros y ddwy flynedd diwethaf (R16)</p> <p>rydyn ni wedi canolbwyntio'n llwyr ar COVID tan y pedwar mis diwethaf (R16)</p> <p>Pethau penodol yn tynnu sylw yn ystod y misoedd cyntaf pryd y gellid fod wedi cael mwy o adwaith i weithredu polisi (fi)</p> <p>Nid oedd peth o hyfforddiant i swyddogion Safonau Masnach yn digwydd oherwydd Covid (fy aralleiriad)</p>
<p>Covid Gwell cefnogaeth polisi</p>	<p>[Covid a pholisi Llywodraeth Cymru]....Rwy'n credu, i filiynau o bobl ledled y DU mae wedi bod yn agoriad llygaid, "O maent yn gwneud pethau yn wahanol yn y llyfyrdd hyn". (R10)</p> <p>Ydw, rwy'n meddwl bod pobl wedi dod i arfer llawer mwy â chael negeseuon gan y llywodraeth o'u cwmpas. Boed hynny wedi bod yn beth da neu'n beth drwg, dydw i ddim yn gwybod. (R10)</p> <p>Mae fy argraff i o ymateb pobl i COVID a'r cyfyngiadau symud yn debyg iawn i'm hargraffiadau i o ymateb pobl i MUP</p> <p>Mae'n golygu bod ymateb llawer o bobl i'r ddau beth wedi'i bennu cyn i'r peth ddigwydd. Os nad yw pobl yn hoffi cael gwybod beth i'w wneud gan y llywodraeth, waeth pa mor dda yw'r bwriad, yna nid oeddent yn hoffi cael negeseuon gan y llywodraeth o gwmpas y lle. Os yw pobl yn teimlo bod y llywodraeth neu'r GIG yn gofalu amdanynt yn gyffredinol, yna nid oeddent yn poeni am y negeseuon neu roeddent yn falch o'u cael. (R10)</p> <p>Dwi'n meddwl bod mwy o ddealltwriaeth wedi bod nag erioed o ddatganoli a'r ffaith bod gwahanol bwerau yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Credaf ar ei lefel sylfaenol iawn fod hyd yn oed Joe Public yn Lloegr bellach yn deall bod rhai cyfreithiau'n wahanol yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon, sydd yn beth cadarnhaol, mae'n debyg (R11)</p>

<p>Costau Byw Wcrain</p>	<p>Rydw i'n meddwl bod risg yn sicr i'r rheini ohonom sy'n gweithio'n bennaf ar faterion sy'n ymwneud ag alcohol, ac rydyn ni'n meddwl bod pawb arall yn meddwl am alcohol gymaint â ni. Efallai eu bod yn meddwl am betrol, bara neu unrhyw beth arall. Os oes prinder grawn byd-eang o ganlyniad i'r rhyfel parhaus yn Nwyrain Ewrop, efallai mai pris gwin yw'r lleiaf o'n pryderon. (R10) ...ond rwy'n meddwl erbyn hyn wrth i hyn waethygu, o ran siop wythnosol pobl ac yn y blaen, ac mae pethau'n dechrau gwasgu, ... mae hynny'n mynd i fod yn ystyriaeth enfawr.</p>
<p>Diwydiant</p>	<p>Byddai'n ddiddorol gwybod, pe bai hynny fyth yn bosibl, pa drafodaethau neu negodi sydd wedi'u cynnal am ba brisiau y mae'r pethau hyn yn mynd i gael eu gwerthu, a phwy sy'n dal y chwip ynghylch hynny. A yw archfarchnadoedd yn dweud wrth eu cyflenwyr, "Na, mae angen i chi roi rhywbeth am £8 i ni oherwydd dim ond am £13.13 y gallwn ei werthu," neu a yw'r cynhyrchwyr yn dweud, "Edrychwch, rydyn ni'n mynd i roi rhywbeth i chi y gallwch ei werthu am y pris hwn"? (R10) Rydw i'n cael yr argraff o'r cysylltiadau cyfyngedig rydw i wedi'u cael â'r diwydiant dros y blynyddoedd diwethaf eu bod wedi ceisio atal MUP, a'i fod wedi methu, ac felly maen nhw'n addasu. (R10) . Oherwydd eu bod yn fusnesau sy'n ceisio gwneud elw, os na fydd cynnyrch yn gwerthu o dan y drefn MUP, byddant yn rhoi'r gorau i geisio ei werthu. Byddan nhw'n dod o hyd i rywbeth arall y gellir ei werthu. (R10) A fyddant yn gwneud poteli llai? (R15) Maen nhw'n glyfar iawn. Byddwn bob amser gam neu ddau neu dri y tu ôl i'r diwydiant (R15)</p>
<p>Ymwybyddiaeth Ffynonellau gwybodaeth</p>	<p>Rhywfaint o Lywodraeth Cymru (fi) Cydweithwyr gwybodus yn rhannu/ymweld â swyddfeydd (fi) Un o'r problemau i ni yw nad yw'n hawdd cyfrifo beth ddylai'r pris cywir fod, ond yn ffodus mae gan fy staff apiau ar eu ffonau nawr y gallant eu defnyddio i gyfrifo a yw alcohol yn cael ei werthu am y pris cywir (R2) Dim llawer (R7) Mae'n debyg bod hynny'n rhan fawr ohono. Rwy'n meddwl hefyd oherwydd nad yw'r cyfryngau Cymraeg yn cael eu defnyddio'n helaeth yng Nghymru, ac mae pobl yn cael eu negeseuon o bob man...(R10) Rwy'n cofio oherwydd i mi ddod i'ch digwyddiad lle roeddech chi'n rhoi gwybod i bobl amdano, y digwyddiadau ymgynghori a hynny i gyd (R12) ? Oeddech chi hyd yn oed yn gwybod amdano? R: Na. A dal ddim. Dim syniad. (R14) Roeddwn i'n ymwybodol iawn o daith yr Alban ac o'r achosion cyfreithiol yn gysylltiedig â hynny,(R16)</p>
<p>Agwedd at Bolisi</p>	<p>I fod yn onest, roeddwn i'n gefnogol ac rwy'n dal i fod yn gefnogol (R4) Ond i fod yn onest gyda chi, yn hytrach nag isafswm pris, rwy'n meddwl y gallai mwy o arian fod wedi cael ei roi mewn gwasanaethau a'i roi mewn rhaglenni atal ac addysgol sy'n dechrau ar oedran llawer iau gyda phlant ynghylch effeithiau alcohol. (R4)</p>

	<p>Cefnogaeth ar gyfer addysg/atal yn hytrach na phrisio ar gyfer cenedlaethau iau a chenedlaethau'r dyfodol (ailadroddwyd yn aml)</p> <p>Rydw i'n meddwl bod angen i ni siarad yn fwy ataliol (R6)</p> <p>mae cynnydd yn y dreth yn gysylltiedig â'r math hwn o isafswm pris, a ble mae'r cynnydd hwnnw mewn treth yn mynd, neu'n mynd i gael effaith? (R4)</p> <p>Credaf fod llawer o fanteision iechyd i hynny hefyd. (R6)</p> <p>Dwi'n meddwl ei fod yn beth da oherwydd bod llawer o broblemau iechyd yn gysylltiedig ag alcohol (R7)</p> <p>Ie, rwy'n cofio adroddiad, nifer dda o flynyddoedd yn ôl erbyn hyn, a ddaeth allan o'r Cyngor Ymchwil Alcohol, cyn iddo newid ei enw, roedd ganddo set hyfryd iawn o ffeithluniau a oedd yn dangos rhywbeth tebyg, o arian poced y plentyn cyffredin yn y DU, gallech brynu pedair gwaith y swm wythnosol a argymhellir. Ni ddylai hynny fod. Felly, fel syniad sylfaenol, rydw i wastad wedi meddwl na ddylai alcohol fod mor rhad ag y dylai fod. (R9)</p> <p>Felly, mae hyn yn rhan o ymddygiad pobl, mae hyn yn rhan o gymdeithas pobl, i chwilio am rywbeth, a phe baech yn byw mewn diwylliant heb unrhyw waharddiadau, byddai pobl yn mynd wallgof. (R9)</p> <p>Ond dwi'n meddwl o safbwynt moesegol pur y dylai barhau, oherwydd dydw i ddim yn meddwl y dylai alcohol fod mor rhad â hynny (R9)</p> <p>Rwy'n meddwl mai fy mhryder ar y pryd oedd, fel mesur poblogaeth cyffredinol, y byddai'n yn cael effaith gadarnhaol, mae'n debyg, ond ar y grŵp penodol hwn rydych chi'n sôn amdano, mae'n debygol o gael effaith negyddol ar iechyd, mewn gwirionedd, dim ond oherwydd y bydd pobl yn blaenoriaethu pa sylwedd bynnag ydyw...(R12)</p> <p>llwyth o sbwriel, oherwydd nid yw hynny'n mynd i weithio, oherwydd mae hyd yn oed yr eneidiau tlawd druan sy'n byw yno, yn ymbil am arian. Maen nhw bob amser yn cael eu sylwedd o ddewis. Felly, os ydyn nhw'n ei wneud yn ddrutach, maen nhw'n bwyta llai, os ydyn nhw'n bwyta o gwbl. Bydd eu cŵn yn dioddef mwy (R14)</p> <p>Rwy'n meddwl bod gen i bethau gwell i dreulio fy amser arno na darn o ddeddfwriaeth ddisynnwyr. (R14)</p>
MPA ddim yn brif bryder (proffesiynol)	<p>Gallaf ddweud yn onest nad wyf wedi cael unrhyw sgwrs am isafbris uned yng Nghymru gydag unrhyw un o'm cydweithwyr na'm partneriaid. (R1)</p> <p>Nid ydym wedi cyflogi staff newydd nac unrhyw beth tebyg i hynny i fonitro MUP- bydd yn cael ei reoli o fewn yr adnoddau presennol (R2)</p> <p>I: A yw isafswm pris uned wedi bod yn destun trafodaeth mewn cylchoedd APB ers i chi ddechrau yn y swydd? R:Na. (R4)</p> <p>Dydyn nhw ddim yn siarad am y peth mewn gwirionedd, ond fel y dywedais i efallai oherwydd ei fod wedi cael ei gyflwyno a'r amser y cafodd ei gyflwyno, ac er mai effaith fer a phendant ydoedd, daeth y pandemig a oedd yn drech na phopeth, felly rwy'n meddwl bod blaenoriaethau pobl yn newid yn sylweddol. Rwy'n gwybod y byddai blaenoriaethau plismona wedi newid yn union fel y byddai iechyd (R6)</p>

	<p>Doeddwn i ddim yn ymwybodol o hynny, yn bendant nid yn fy rôl. (R7)</p> <p>Yr wyf yn amau nad ydyw. Nid chysylltwyd â ni yn ei gylich (R10)</p> <p>Rydw i'n meddwl bod pethau eraill wedi cymryd drosodd ac nad oes neb yn siarad am y peth go iawn, a bod yn onest. Dydw i ddim yn ymwybodol iawn o bobl yn siarad amdano,(R12)</p> <p>Yn sicr, o ran darparwyr gwasanaethau, maent i gyd wedi canolbwyntio'n gyfan gwbl ar geisio cadw gwasanaethau'n ddiogel, a'r prif bryder fu rheoli risg, ac ymdrin â staff, a hynny i gyd mewn gwirionedd. Na, os ydw i'n onest, mae'r isafbris wedi cyrraedd ac wedi mynd yn yr ystyr hwnnw. (R12)</p>
Nid alcohol yw'r broblem, ond yr ymdopi	<p>Felly, y materion cymdeithasol, y materion ehangach, cymorth iechyd meddwl priodol, gwynnwch. Mae'n weithle sy'n gefnogol ac yn deall yr holl bethau hynny. (R16)</p> <p>Y diwylliant yfed cyffredinol yn y wlad hon sydd angen newid, nid pris alcohol. (R14)</p>
Cydbwyso tensiynau,	<p>Rwy'n meddwl bod llawer o hynny, mae'n debyg, oherwydd mae'r rhain yn faterion ehangach sy'n ymwneud â gwladoliaeth yn erbyn unigoliaeth. (R10)</p> <p>Mae'n debyg mai'r neges iechyd cyhoeddus yw, fel y gwelwyd gyda'r pandemig, os ydych chi'n rhy gadarn a difrifol a bod popeth yn setlo, wel, dydy pobl ddim yn eich hoffi chi, ac os nad ydych chi'n ei wneud, dydy pobl ddim yn eich hoffi chi, felly rydych chi'n anghywir y naill ffordd neu'r llall, ond dyma'r peth iawn i'w wneud.(R15)</p> <p>Y profiad yn Sgandinafia yw bod pobl yn neidio ar draws ffiniau trawswladol, ac rwy'n siŵr y bydd gennych chi syniad ynghylch beth yw'r isafbris uned delfrydol i gael cydbwysedd rhwng yr arian sy'n dal i fynd i mewn i'r Trysorlys i'w cadw mewn lle, ond cael iechyd y cyhoedd mewn gwirionedd. (R15)</p>

Atodiad 1.11 – Crynodeb o astudiaethau'r Alban

Mae rhagor o fanylion am gwestiynau ymchwil, dulliau, ffynonellau data, mesurau canlyniadau a rhesymeg pob astudiaeth ar gael [yma](#)

Sylfaenol Thema	Adroddiad	Ariannu	Awduron	Dyddiad cyhoeddi	Math o Ymchwil, Dolenni Cyhoeddi ac Erthyglau Cysylltiedig mewn Cyfnodolion
Defnydd	(S2) Defnydd sy'n cael ei hunan-gofnodi	MRC/CSO cronfeydd craidd ar gyfer SPHSU.	Dan arweiniad MRC/CSO SPHSU, Prifysgol Glasgow.	<i>Erbyn diwedd 2022</i>	
	(P2) Yfed ac ymddygiad Plant a Phobl Ifanc	MESAS	Cwnsela Eiconig	Cyhoeddwyd	Math o ymchwil Ansoddol Pobl ifanc 13-17 oed Sampl; 50 x Pobl Ifanc a 21 x Staff Final Report – Cyhoeddwyd Ionawr 2020 MESAS ¹ Briefing – Ionawr 2020
	(P3) Defnydd seiliedig ar Werthiant - Dadansoddiad Disgrifiadol	MESAS	NHS Scotland (Giles, L.; Robinson, M and Beeston, C) Update, (Giles, L.; Richardson, E. and Beeston. C.)	Cyhoeddwyd	Math o Ymchwil (astudiaeth wreiddiol) Data gwerthu oddi ar y safle ar gyfer 12 mis ar ôl gweithredu Final Report – Ionawr 2020 (Dyddiedig Tachwedd 2019) MESAS Briefing Ionawr 2020 Update -Mawrth 2021

¹Mae cyhoeddi astudiaethau'n cael ei nodi fel naill ai MESAS neu PHS, gan eu bod yn cael eu cyhoeddi gyda brand/logos gwahanol ac mae hyn er mwyn helpu'r darllynydd i ymgyfarwyddo â'r hyn maen nhw'n ei brofi'n ffisegol.

(P3) Defnydd seiliedig ar Werthiant - Dadansoddiad ystadegol	MESAS	NHS Scotland (Robinson, M.; Mackay, D.; Giles, L.; Lewsey, J and Beeston . C)	Cyhoeddwyd	Dadansoddiad Cyfres Amser, Final Report – Mehefin 2020 Cyfres Amser - Briefing – Diweddariad - fel uchod Erthygl y Tîm Ymchwil Robinson, M.; Mackay, D.; Giles, L.; Lewsey, J.; Richardson, E and Beeston (2021) Evaluating the impact of minimum unit pricing (MUP) on off-trade alcohol sales in Scotland: an interrupted time-series study <i>Addiction</i> 116(10): 2697-2707.
(P3) Defnydd seiliedig ar Werthiant - Adroddiad Terfynol	MESAS	NHS Scotland	Cyhoeddwyd	Final report PHS Briefing
(P10) Adroddiad interim ar yfed ar lefelau niweidiol	MESAS	Prifysgol Sheffield a Figure8Consultancy	Cyhoeddwyd	Buykx, P.; Perkins, A.; Hughes, J.; Livingston, W.; Johnston, A.; McCarthy, T.; McLean, A.; Wright, A.; Little, S and Holmes, J (2021) Impact of Minimum Unit Pricing among people who are alcohol dependent and accessing treatment services: Interim report: Structured interview data . Caeredin: Public Health Scotland
(P17) Data defnydd o werthiant gwahanol	PHS	MESAS	Cyhoeddwyd	Giles; L. Richardson; E. McaKay, D and Beeston, C. (2022) Estimating population alcohol consumption in Scotland: the impact of using different sources of alcohol retail sales data . Edinburgh. Public Health Scotland.

	(P18) Data dibynadwyedd gwerthiant	PHS	MESAS	Cyhoeddwyd	Fraser; C. Javornick; N. McQueenie, R and Giles, L. (2022) Estimating population alcohol consumption in Scotland: assessing the validity and reliability of alcohol retail sales data. Edinburgh, Public Health Scotland.
	(P10) Yfed ar lefelau niweidiol - Adroddiad terfynol	MESAS	Prifysgol Sheffield a Figure8Consultancy	Cyhoeddwyd	Homes, J.; Buykx, P.; Perkins, A.; Hughes, J.; Livingston, W; Boyd, J.; Johnston, A.; McCarthy, T.; McLean, A.; Wright, A.; Little, S.; Gardiner, K.; Peddle, L.; Yannoulis, Y.; Stevely, A.; Mackay, D.; Hernández Alava, M.; Brennan, A.; Meier, P.; Sasso1, A. and Angus, C. (2022) Evaluating the impact of Minimum Unit Pricing in Scotland on people who are drinking at harmful levels. Caeredin: Public Health Scotland Public Health Scotland Briefing
Newid ymddygiadol	(S3) Newid ymddygiad ar lefel unigol yng nghyd-destun Isafbris Uned	Alcohol Change UK	Dan arweiniad MRC/CSO SPSU, Prifysgol Glasgow.	Rhag 2020	McCann, M.; Kwasnicka, D.; Boroujerd, M.; O’Gorman, E.; Anderson, M.; Craig, P and Liddell, D. (2021) Studying individual-level factors relating to changes in alcohol and other drug use, and seeking treatment following Minimum Unit Pricing implementation. London, Alcohol Change.
	(S7) Gwariant y Cartref (gwariant ar fwyd a gwerth maethol)	Swyddfa'r Prif Wyddonydd (CSO).	Prifysgol Aberdeen	<i>Erbyn diwedd 2022</i>	AMH
	(S4) Yfwyr Digartref	Swyddfa'r Prif Wyddonydd (CSO).	Prifysgol Glasgow Caledonian ar y cyd â Phrifysgol y Frenhines Margaret, NHS Greater Glasgow a Clyde,	Cyhoeddwyd	CSO Briefing -

			Prifysgol Victoria (Canada), Prifysgol Stirling a Phrifysgol Herriot Watt. (Elliot et al)		
	(P16) Prynu trawsffiniol	PHS	MESAS	Cyhoeddwyd	Chung-Patterson; H. Beeston; C. McQueenie.R. Soutar; L. Giles; L. Mackay;; L. Donaghy; G and Watson, M. (2022) Evaluating the impact of Minimum Unit Pricing (MUP) of alcohol in Scotland on cross-border purchasing. Yr Alban. Public Health Scotland. Final Report – Mai 2020
Niwed i lechyd a Niwed Cymdeithasol	(P5) Niwed gan eraill - Plant a phobl ifanc	MESAS	NHS Scotland (Ford, J.; Myers, F. Burns, J and Beeston, C.)	Cyhoeddwyd	MESAS briefing – Mai 2020
	(S1) Astudiaeth canlyniadau anfwriadol; gan gynnwys ymweliadau ag adrannau brys, newid i gyffuriau eraill ac ati	Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ymchwil lechyd (NIHR)	Dan arweiniad MRC/CSO SPHSU, Prifysgol Glasgow a Phrifysgol Stirling	Cyhoeddwyd	So V, Millard AD, Katikireddi SV, Forsyth R, Allstaff S, Deluca P, et al. (2021) Intended and unintended consequences of the implementation of minimum unit pricing of alcohol in Scotland: a natural experiment. Public Health Research 9(11)
	(S5) Galwadau Ambiwylans	Swyddfa'r Prif Wyddonydd (CSO).	Sefydliad Marchnata Cymdeithasol, Prifysgol Stirling, Prifysgol Glasgow a Phrifysgol Sheffield.	<i>Erbyn diwedd 2022</i>	

	(P14) Derbyniadau i Ysbytai a Marwolaethau	MESAS	NHS Scotland	<i>Erbyn dechrau 2023</i>	
	(S6) Rhagnodi	Alcohol Change UK	Prifysgol Glasgow	<i>Erbyn diwedd 2022</i>	
	(P12) Trosedd ac anhrefn; diogelwch y cyhoedd a niwsans	MESAS	Prifysgol Fetropolitan Manceinion Canolfan Data Mawr ar Droseddu a Lles	(Diwedd 2021)	Study Protocol – Cyhoeddwyd Tachwedd 2020 Final Report - Hydref 2021 MESAS Briefing - Hydref 2021
Gweithredu a Chydymffurfio	(P1) Cydymffurfio	MESAS	NHS Scotland (Dickie et al)	Cyhoeddwyd	Final Report – Awst 2019 MESAS Briefing
Arall (Diwydiant a Phris)	(P4) Effaith tymor byr ar y diwydiant diodydd alcohol	MESAS	Frontier Economics	Cyhoeddwyd	Report MESAS Briefing
	(P20) Adroddiad terfynol yr effaith economaidd ar y diwydiant	MESAS	Frontier Economics	Cyhoeddwyd	Final report PHS Briefing
	(P6) Manwerthwyr bach	MESAS	Prifysgol Stirling (Stead et al)	Cyhoeddwyd	Final Report – Mai 2020 MESAS Briefing – Mai 2020 Stead, M.; Eadie, D.; Purves, R.I.; McKell, J.; Critchlow, N.; Angus, K.; Angus, C & Fitzgerald, N. (2022) Implementation of alcohol minimum unit pricing

					(MUP): a qualitative study with small retailers, Drugs: Education, Prevention and Policy
	(P9) Dosbarthiad pris	MESAS	NHS Scotland (Ferguson, K.; Giles, I and Beeston, C.)	Cyhoeddwyd	Final Report – Mehefin 2021 MESAS Briefing - Mehefin 2021 (Taflen Atodiad Data ar gael)
	(P11) Cynnyrch Alcohol a Phrisiau	MESAS	NHS Scotland	<i>Erbyn diwedd 2022</i>	
Arall	(P8) Agweddau'r Cyhoedd at MUP	MESAS	NHS Scotland (Ferguson, K.; Beeston, C and Giles, L.)	Cyhoeddwyd	Final Report -Medi 2020

Adroddiadau Cysylltiedig Public Health Scotland

(P19) Effaith Covid	Richardson; E. Giles, L and Fraser. C. (2022) Alcohol sales and harm in Scotland during the COVID-19 pandemic. Edinburgh. Public Health Scotland.
---------------------	---

Erthyglau Cysylltiedig mewn Cyfnodolion – Penodol i MUP yr Alban yn unig

Dadansoddiad Cyfres Amser – Data Kantar	O'Donnell, A.; Anderson, P.;, Jan-Llopis, E.; Manthey, J.; Kaner E and Rehm, J. (2019) et al. Immediate impact of minimum unit pricing on alcohol purchases in Scotland: controlled interrupted time series analysis for 2015-18 BMJ ; 366
Dadansoddiad Cyfres Amser – Data Kantar	Anderson, P.; O'Donnell, A.; Kaner., E.; Jan-Lopis, E.; Manthey, J.; a Rehm, J. (2021) Impact of minimum unit parking on alcohol purchases in Scotland and Wales: controlled interrupted interrupted series analyses. Lancet 6(8): 557-565.

Dadansoddiad Eilaidd o ddata cyhoeddedig EMAS	Xhurxhi, I.P. (2020), The early impact of Scotland's minimum unit pricing policy on alcohol prices and sales. Health Economics , 29: 1637-1656.